

Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol – Llawlyfr gweinyddu profion 2018/19

PHOTO REDACTED DUE TO THIRD PARTY RIGHTS OR OTHER LEGAL ISSUES

Canllawiau

Dogfen ganllawiau: rhif 242/2018

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2018

Yn disodli dogfen ganllawiau: rhif 234/2018

Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol – Llawlyfr gweinyddu profion 2018/19

Cynulleidfa

Penaethiaid, athrawon, ymarferwyr, cyrff llywodraethu ysgolion prif ffrwd ac ysgolion arbennig; awdurdodau lleol; awdurdodau esgobaethol yr eglwys; cyrff cenedlaethol sydd â diddordeb mewn addysg.

Trosolwg

Mae'r llawlyfr hwn yn amlinellu'r trefniadau ar gyfer y Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol a'r asesiadau personol ar-lein y bydd pob dysgwr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 yn eu sefyll yn y flwyddyn academaidd 2018/19. Mae'n rhoi canllawiau ar weinyddu'r profion a'r asesiadau personol, a threfniadau mynediad a datgymhwyso.

Camau i'w cymryd

Dylai penaethiaid ac aelodau staff sy'n gweinyddu'r profion papur ac yn hwyluso'r asesiadau personol ar-lein gyfeirio at y llawlyfr hwn am wybodaeth am y prosesau ar gyfer gweinyddu'r profion/asesiadau personol.

Rhagor o wybodaeth

Dylid cyfeirio ymholiadau am y ddogfen hon at:

Is-adran Cwricwlwm

Y Gyfarwyddiaeth Addysg

Llywodraeth Cymru

Parc Cathays

Caerdydd

CF10 3NQ

e-bost: PDRC@llyw.cymru

[@LIC_Addysg](https://twitter.com/LIC_Addysg)

[Facebook/AddysgCymru](https://www.facebook.com/AddysgCymru)

Copïau ychwanegol

Mae'r ddogfen hon ar gael o wefan Llywodraeth Cymru yn llyw.cymru/dysgu

Cynnwys

Cyflwyniad	2
Rhan 1: Profion Cenedlaethol sydd ar bapur	4
Sefyll y profion	12
Ar ôl i'r profion gael eu sefyll	15
Rhan 2: Aseidiadau personol	19
Atodiad 1: Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol – canllawiau gweinyddu cyffredinol ar gyfer profion sydd ar bapur	25
Atodiad 2: Y Prawf Darllen Cenedlaethol – canllawiau ar weinyddu'r prawf	29
Atodiad 3: Y Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) – canllawiau ar weinyddu'r prawf	34
Atodiad 4: Aseidiadau Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) – canllawiau gweinyddu	38
Atodiad 5: Trefniadau mynediad ar gyfer profion sydd ar bapur	44
Atodiad 6: Addasiadau i aseidiadau personol	53
Atodiad 7: Datgymhwysu	56

Cyflwyniad

Mae'r Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol ('y Profion Cenedlaethol') at ddefnydd **ffurfiannol** er mwyn i athrawon ym mhob ysgol a gynhelir gael gwybodaeth am sgiliau darllen a rhifedd eu dysgwyr a dealltwriaeth gyffredin o gryfderau a meysydd i'w gwella yn y sgiliau hyn.

Mae'r Profion Cenedlaethol yn canolbwyntio ar ddeall cynnydd dysgwyr, yn hytrach na pherfformiad neu atebolrwydd yr ysgol.

Mae'n ofynnol i ddysgwyr cymwys mewn ysgolion a gynhelir sefyll y Profion Cenedlaethol. Mae Llywodraeth Cymru wedi'i gwneud yn ofynnol eu bod yn disodli unrhyw brofion darllen a rhifedd a ddefnyddiwyd mewn ysgolion cyn iddynt gael eu cyflwyno, yn hytrach na'u hategu.

Mae'r llawlyfr hwn yn rhan o lawlyfr gweinyddu'r Profion Cenedlaethol ('llawlyfr gweinyddu'r PC') at ddibenion Gorchymyn Addysg (Cwricwlwm Cenedlaethol) (Trefniadau Asesu ar gyfer Darllen a Rhifedd (Cymru) 2013. Mae'n nodi'r trefniadau ar gyfer gweinyddu'r Profion Cenedlaethol i bob dysgwr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 yn y flwyddyn academaidd 2018/19.

O 2018/19, caiff Profion Cenedlaethol ar-lein eu cyflwyno fesul cam dros dair blynedd, gan ddechrau gyda Rhifedd (Gweithdrefnol). Mae'r llawlyfr hwn yn cyfeirio at y Profion Cenedlaethol **ar-lein** fel 'asesiadau personol'. Dros amser, bydd yr asesiadau personol yn disodli'r Profion Cenedlaethol presennol sydd ar bapur yn unol â'r amserlen isod.

Blwyddyn academaidd	Rhifedd (Gweithdrefnol)	Darllen (Cymraeg a Saesneg)	Rhifedd (Rhesymu)
2018/19	Ar-lein	Ar bapur	Ar bapur
2019/20	Ar-lein	Ar-lein	Ar bapur
2020/21	Ar-lein	Ar-lein	Ar-lein

Yn y flwyddyn academaidd 2018/19, bydd yn ofynnol i bob dysgwr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 mewn ysgolion a gynhelir (gan gynnwys ysgolion cymunedol, ysgolion a gynorthwyr yn wirfoddol, ysgolion a reolir yn wirfoddol ac ysgolion sylfaen) sefyll yr Asesiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) **ar-lein**, yn ogystal â'r Prawf Darllen Cenedlaethol a'r Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) sydd **ar bapur**.

Yr amserlen asesu ar dudalen 4 o'r ddogfen hon yw amserlen asesu'r Profion Cenedlaethol ('amserlen asesu'r PC') sydd ar bapur at ddibenion y rheoliadau uchod.

Lles dysgwyr

Diben y Profion Cenedlaethol sydd ar bapur a'r asesiadau personol newydd yw bod yn ffurfiannol, gan alluogi athrawon i asesu sut mae sgiliau darllen a rhifedd dysgwyr yn datblygu a defnyddio'r asesiad hwn i lywio gweithgarwch addysgu.

Ni ddylai'r profion achosi gofid na phryder i ddysgwyr ac mae'n bwysig iawn bod ysgolion yn rhoi sylw i'r ffordd y caiff y profion eu cyflwyno er mwyn sicrhau eu bod yn osgoi achosi unrhyw straen. Er ei bod yn arfer da helpu dysgwyr i ddod yn gyfarwydd â fformat y cwestiynau, mae rhoi gormod o bwyslais ar baratoi, 'ymarfer' gyda chwestiynau hen brofion a defnyddio cwestiynau profion fel gwaith cartref yn amhriodol yng nghyd-destun profion ffurfiannol a gall hefyd achosi pryder i ddysgwyr, yn enwedig y rhai ieuangaf. Disgwylir i bob ysgol gadw at gwricwlwm eang a chytbwys drwy gydol y flwyddyn ysgol, gan gynnwys y cyfnod cyn sefyll y profion.

Rhan 1: Profion Cenedlaethol sydd ar bapur

Amserlen asesu'r Profion Cenedlaethol

Mae'r amserlen ganlynol yn berthnasol i'r Profion **Darllen a Rhifedd (Rhesymu)** Cenedlaethol sydd ar bapur yn 2019.

Cyhoeddi llawlyfr gweinyddu'r profion	Hydref 2018
System Archebu profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol ar gael	22 Hydref 2018–23 Tachwedd 2018
Cadarnhau archebion profion yn derfynol	7 Rhagfyr 2018
Profion yn cael eu dosbarthu i ysgolion ¹	Ysgolion cynradd: yr wythnos yn dechrau 29 Ebrill 2019 Ysgolion uwchradd: yr wythnos yn dechrau 8 Ebrill 2019
Ysgolion yn cynllunio amserlenni profion	O fis Hydref 2018
Ymglyfarwyddo â gofynion gweinyddu'r profion: Defnyddiwch y llawlyfr hwn ar weinyddu'r profion, canllawiau ar fynediad a datgymhwysio a chanllawiau penodol ar weinyddu profion er mwyn cynllunio ar gyfer y profion. Holwch yr awdurdod lleol er mwyn cadarnhau unrhyw ddyddiadau perthnasol ar gyfer lanlwytho data a marcio, a rhannwch ddyddiadau arfaethedig y profion yn yr ysgol.	O'r dyddiad y cyhoeddir y llawlyfr hwn, <i>Profion Darllen a Rhifedd – llawlyfr gweinyddu'r Profion 2018/19</i> .
Ysgolion yn gweinyddu'r profion	Ysgolion cynradd: 7–14 Mai 2019 Ysgolion uwchradd: 29 Ebrill 2019–14 Mai 2019 Ysgolion canol: 29 Ebrill 2019 – 14 Mai 2019
Marcio	Erbyn dyddiad a bennir gan yr awdurdod lleol ar gyfer Casglu Data Profion Cenedlaethol Cymru
Data yn cael eu lanlwytho fel rhan o broses Casglu Data Profion Cenedlaethol Cymru (pob prawf)	Fel y'i pennir gan yr awdurdod lleol, ond erbyn 7 Mehefin 2019 fan bellaf
Canlyniadau i ysgolion i'w rhoi i rieni a gofawyr	Erbyn diwedd tymor yr haf

¹ Bydd ysgolion canol a lleoliadau eraill sy'n archebu profion ar gyfer dysgwyr cynradd ac uwchradd yn cael deunyddiau ar gyfer Blynyddoedd 7, 8 a 9 yn ystod yr wythnos yn dechrau 8 Ebrill 2019 a deunyddiau ar gyfer Blynyddoedd 2 i 6 yn ystod yr wythnos sy'n dechrau 29 Ebrill 2019.

Archebu papurau profion

Bydd ysgolion yn archebu profion ar gyfer eu dysgwyr drwy'r wefan Archebu Profion Cenedlaethol archebuprofion.profioncenedlaethol.cymru.

Mae hon yn wefan ddiogel sy'n gofyn am ddefnyddio cyfrinair a manylion mewngofnodi unigryw. Bydd pob ysgol sy'n gymwys i archebu Profion Cenedlaethol yn derbyn llythyr sy'n cynnwys ei chyfrinair a'i manylion mewngofnodi i'w defnyddio unwaith y bydd y system yn fyw. Bydd y system yn mynd yn fyw ar 22 Hydref 2018 a chaiff ysgolion eu hysbysu o'u cyfrinair erbyn y dyddiad hwn.

Mae'n ofynnol i bob dysgwr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 mewn ysgolion a gynhelir (gan gynnwys ysgolion cymunedol, ysgolion a gynorthwyir yn wirfoddol, ysgolion a reolir yn wirfoddol ac ysgolion sylfaen) sefyll y Prawf Darllen Cenedlaethol a'r Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) sydd ar bapur.

Gall ysgolion annibynnol ddewis archebu profion i'w defnyddio gyda'u dysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 i 9. Caiff tâl ei godi am gostau argraffu a dosbarthu².

Bydd angen i ysgolion archebu digon o brofion ar gyfer eu dysgwyr yn y cyfrwng iaith cywir ar gyfer cyd-destun eu hysgol. Mae'r Prawf Rhifedd (Rhesymu) ar gyfer pob grŵp blwyddyn ar gael yn Gymraeg neu yn Saesneg. Mae cynnwys y fersiynau Cymraeg a Saesneg yn unfath fel y gall dysgwyr sefyll y profion yn yr iaith sydd fwyaf priodol iddynt. Byddwch yn ymwybodol bod modd archebu profion rhifedd yn y naill iaith neu'r llall/y ddwy iaith yn unol ag arfer safonol eich ysgol.

Mae'n rhaid i fanylion enw cyswllt gael eu nodi wrth archebu profion er mwyn gallu cadarnhau archebion a datrys unrhyw ymholiadau. **Mae'n rhaid i bob archeb gael ei chwblhau erbyn 23 Tachwedd 2018.**

Cyn archebu, dylai ysgolion ystyried y nodiadau yn y llawlyfr hwn ar gyfrwng iaith prawf, trefniadau mynediad, a defnyddio profion wedi'u haddasu a datgymhwyso.

Caiff deunyddiau profion safonol a phroffion wedi'u haddasu eu hanfon ar wahân. Bydd pob set o ddeunyddiau a anfonir yn cynnwys cynlluniau marcio, canllawiau gweinyddu ac, yn achos y Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu), sgrïptiau i athrawon a deunyddiau ysgogi.

Bydd canllawiau llawn ar weinyddu a marcio yn cael eu hanfon gyda phroffion wedi'u haddasu.

² Ni all canlyniadau profion ysgolion annibynnol gael eu cynnwys fel rhan o broses Casglu Data Profion Cenedlaethol Cymru. Dylai ysgolion annibynnol ddefnyddio'r tablau parod a gyhoeddir ar wefan Dysgu Cymru er mwyn cyfrifo sgoriau dysgwyr at ddibenion diagnostig.

Cynllunio ar gyfer gweinyddu'r profion

Mae'n ofynnol i ddysgwyr sefyll y Prawf Darllen Cenedlaethol a'r Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) sydd ar bapur. Mae'n rhaid i'r profion gael eu cynnal yn ystod y cyfnodau canlynol.

- Ysgolion cynradd: 7–14 Mai 2019.
- Ysgolion uwchradd: 29 Ebrill 2019 – 14 Mai 2019.

Rhoddir cyfnod o bythefnos i ysgolion uwchradd drefnu'r Profion Cenedlaethol yn hyblyg yn ystod y cyfnod prysuraf o'r amserlen arholi.

Gall ysgolion canol a lleoliadau eraill sydd â dysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 weinyddu Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) Blynnyddoedd 7 i 9 a Phrawf Darllen Cenedlaethol Blynnyddoedd 7 i 9 o 29 Ebrill 2019.

O fewn cyfyngiadau'r cyfnod profi, gall ysgolion ddewis y dyddiadau a'r amseroedd i weinyddu'r profion. Wrth gynllunio amserlenni profion, dylai ysgolion ystyried y ffordd orau o drefnu sesiynau profion er mwyn diwallu anghenion eu hysgol a lleihau unrhyw straen bosibl ar ddysgwyr i'r eithaf. Dylid hefyd ystyried materion ymarferol megis rhoi amser i ddysgwyr ddod yn gyfarwydd â'r deunyddiau ysgogi ar gyfer rhesymu rhifyddol cyn y prawf. Unwaith y bydd amserlen prawf wedi'i llunio, mae'n **rhaid** iddi gael ei rhannu ymlaen llaw â'r consortiwm rhanbarthol, a dylid hysbysu rhieni/gofalwyr a dysgwyr.

Dylai'r profion gael eu gweinyddu i ddsbarthiadau cyfan fel arfer. Gellir gweinyddu'r Prawf Darllen Cenedlaethol i ddsbarth cyfan yn yr ystafell ddsbarth neu i grwpiau mwy mewn ystafelloedd mwy o faint, e.e. i grŵp blwyddyn yn neuadd yr ysgol. Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) gael ei weinyddu mewn amgylchedd sy'n caniatáu i bob dysgwr weld a chlywed yn hawdd y deunyddiau ysgogi yn cael eu cyflwyno, sy'n digwydd cyn pob prawf. Mae hyn yn debygol o atal y defnydd o ystafelloedd arholi neu neuadd yr ysgol.

Er mwyn osgoi rhannu gwybodaeth am gynnwys y prawf, o dan amgylchiadau arferol, dylai ysgolion weinyddu'r profion fel bod pob dysgwr yn sefyll prawf unigol (e.e. y Prawf Darllen ar gyfer Blynnyddoedd 2 a 3) ar yr un diwrnod. Pe bai ysgolion, yn enwedig ysgolion mwy o faint, wynebu anawsterau wrth drefnu profion ar yr un diwrnod dylent gysylltu â chynrychiolydd eu consortiwm i'w hysbysu o'r broblem a chytuno ar ateb.

Ynghyd â phob prawf bydd canllawiau hawdd eu dilyn ar weinyddu'r prawf. Atodir crynodebau yn Atodiadau 2 a 3 i'r ddogfen hon.

Profion mewn lleoliadau cyfrwng Cymraeg

Dim ond y Prawf Darllen Cenedlaethol yn Gymraeg y mae'n ofynnol i ddysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 a 3 sy'n dilyn y Rhaglen Astudio ar gyfer Cymraeg ei sefyll, gyda'r Prawf Darllen Cenedlaethol yn Saesneg ar gael fel opsiwn ychwanegol i'r rhai ym Mlwyddyn 3 yn unig. Mae'n ofynnol i ddysgwyr ym Mlynnyddoedd 4 i 9 sy'n dilyn y Rhaglen Astudio ar gyfer Cymraeg sefyll y Profion Darllen Cenedlaethol yn Gymraeg ac yn Saesneg ar gyfer eu grŵp blwyddyn.

Mae'r Prawf Rhifedd (Rhesymu) ar gyfer pob grŵp blwyddyn ar gael yn Gymraeg neu yn Saesneg. Mae cynnwys y fersiynau Cymraeg a Saesneg yn unfath felly gall dysgwyr sefyll y prawf yn yr iaith fwyaf priodol iddynt.

Profion mewn lleoliadau eraill (e.e. unedau cyfeirio disgyblion)

Mae'n rhaid i bob dysgwr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 sydd wedi'i gofrestru mewn ysgol brif ffrwd sefyll y Profion Cenedlaethol sydd ar bapur ac mae'n rhaid i'w ganlyniadau gael eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys dysgwyr sydd wedi'u cofrestru'n ddeuol mewn ysgol brif ffrwd a hefyd mewn uned cyfeirio disgyblion neu ysgol arbennig (oni wnaed penderfyniad i ddatgymhwyso). Pennaeth yr ysgol brif ffrwd lle mae'r dysgwr wedi'i gofrestru sy'n gyfrifol am sicrhau bod y profion yn cael eu gweinyddu i'r dysgwr. Gallai pennaeth drefnu i'r profion gael eu sefyll yn y naill leoliad neu'r llall, yn dibynnu ar yr amgylchiadau lleol. Fodd bynnag, os caiff y profion eu sefyll yn yr uned cyfeirio disgyblion, pennaeth yr ysgol brif ffrwd sy'n gyfrifol yn gyfreithiol ar bob adeg am weinyddu'r profion hynny'n briodol.

Nid yw'n ofynnol i ddysgwyr sydd wedi'u cofrestru mewn uned cyfeirio disgyblion yn unig sefyll y profion; fodd bynnag, gall yr uned cyfeirio disgyblion archebu profion (yn archebuprofion.profioncenedlaethol.cymru a chyflwyno eu data i Lywodraeth Cymru, neu gyfrifo sgoriau dysgwyr drwy ddefnyddio'r adnoddau yn llyw.cymru/dysgu fel y gellir eu defnyddio'n ffurfiannol i gefnogi dysgu ac addysgu a rhoi adroddiadau i rieni/gofalwyr.

Hyd profion

Mae Ffigurau 1 i 3 yn rhoi gwybodaeth am hyd profion ar gyfer pob prawf a grŵp blwyddyn. Ceir rhagor o fanylion am reoli amser yn y profion ac am seibiannau yn y canllawiau ar weinyddu profion a ddarperir ar gyfer pob prawf a cheir crynodeb ohonynt yn Atodiadau 2 a 3.

Ffigur 1: Hyd y Profion Cenedlaethol sydd ar bapur – Blynnyddoedd 2 i 3

Prawf	Amser paratoi	Hyd y prawf	Nodiadau
Prawf Darllen Cenedlaethol Blynnyddoedd 2 i 3	25 munud	60 munud	Mae'n rhaid cael seibiant rhwng adrannau, ar yr adeg a nodir yn y papur prawf
Profion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) Blynnyddoedd 2 i 3	10–15 munud ar gyfer pob rhan o'r prawf	30 munud	Mae'n rhaid cael seibiant rhwng adrannau

Ffigur 2: Hyd y Profion Cenedlaethol sydd ar bapur – Blwyddyn 4

Prawf	Amser paratoi	Hyd y prawf	Nodiadau
Prawf Darllen Cenedlaethol Blwyddyn 4	20 munud	60 munud	Gellir rhoi seibiant gorffwys

Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) Blwyddyn 4	15 munud	30 munud	Gellir rhoi seibiant gorffwys
---	----------	----------	-------------------------------

Ffigur 3: Hyd y Profion Cenedlaethol sydd ar bapur – Blynyddoedd 5 i 9

Prawf	Amser paratoi	Hyd y prawf	Nodiadau
Prawf Darllen Cenedlaethol Blynyddoedd 5 i 9	20 munud	60 munud	Prawf i'w sefyll mewn un eisteddiad
Profion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) Blynyddoedd 5 i 9	15 munud	30 munud	Prawf i'w sefyll mewn un eisteddiad

Trefniadau mynediad a chanllawiau ar ddatgymhwyso

Mae'r profion wedi cael eu cynllunio i fod yn hygyrch i'r mwyafrif o ddysgwyr. Fodd bynnag, efallai y bydd angen rhyw fath o drefniant mynediad ar gyfran o ddysgwyr er mwyn iddynt allu dangos y cyrhaeddiad gorau posibl ar y profion ac efallai na fydd nifer fach o ddysgwyr, o dan amgylchiadau eithriadol, yn gallu eu sefyll, er gwaethaf y trefniadau mynediad sydd ar gael.

Y pennaeth sy'n gyfrifol am benderfynu p'un a ddylai dysgwr sefyll y profion ai peidio. Wrth wneud penderfyniad, mae'n rhaid i'r pennaeth:

- ystyried y canllawiau statudol hyn
- fod wedi ystyried p'un a fyddai unrhyw rai o'r trefniadau mynediad sydd ar gael yn helpu'r dysgwr i sefyll y profion (gweler Atodiad 5 i gael manylion llawn)
- fod wedi ceisio cymeradwyaeth gan ei gonsortiw rhanbarthol cyfrifol (gan roi tystiolaeth i ategu ei benderfyniad).

Ceir manylion llawn am drefniadau mynediad a datgymhwyso yn Atodiadau 5 a 7. Mae unrhyw ystyriaethau ar gyfer profion penodol o ran trefniadau mynediad wedi'u cynnwys yn y llyfrynnau canllaw ar weinyddu profion a gyhoeddir ar y cyd â'r profion ac yn Atodiadau 2 a 3.

Dosbarthu deunyddiau'r profion i ysgolion

Caiff deunyddiau'r profion eu dosbarthu mewn dau gam ar wahân (uwchradd a chynradd) cyn y profion.

Ysgol	Grŵp blwyddyn	Dyddiad
Uwchradd	Blynyddoedd 7, 8 a 9	Yn ystod yr wythnos sy'n dechrau 8 Ebrill 2019
Cynradd	Blynyddoedd 2 i 6	Yn ystod yr wythnos sy'n dechrau 29 Ebrill 2019
Canol (a lleoliadau eraill sy'n archebu profion ar gyfer dysgwyr cynradd ac uwchradd)	Blynyddoedd 7, 8 a 9	Yn ystod yr wythnos sy'n dechrau 8 Ebrill 2019
Canol (a lleoliadau eraill sy'n archebu profion ar gyfer dysgwyr cynradd ac uwchradd)	Blynyddoedd 2 i 6	Yn ystod yr wythnos sy'n dechrau 29 Ebrill 2019

Os nad yw ysgolion uwchradd wedi derbyn y deunyddiau ar gyfer Blynyddoedd 7, 8 a 9 erbyn 12 Ebrill 2019, ac os nad yw ysgolion cynradd wedi derbyn y deunyddiau ar gyfer Blynyddoedd 2 i 6 erbyn 3 Mai 2019, dylent gysylltu â'r Llinell Gymorth Archebu Profion ar 029 2026 5327.

Bydd pob ysgol yn cael pecynnau o ddeunyddiau sy'n cynnwys popeth sydd ei angen i weinyddu'r profion. Caiff pecynnau'r profion eu casglu ynghyd gan ddefnyddio'r wybodaeth a gyflwynir gan ysgolion i'r System Archebu Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol yn ystod mis Hydref a mis Tachwedd 2018.

Bydd y pecynnau'n cynnwys llyfrynnau Profion Cenedlaethol i'ch dysgwyr, canllawiau ar weinyddu'r profion a chynlluniau marcio, yn unol â'r archeb. Bydd pob cynllun marcio a ddsberthir yn cynnwys copi sbâr o'r llyfryn prawf cyfatebol.

- Profion Darllen Cenedlaethol – Cymraeg.
- Profion Darllen Cenedlaethol – Saesneg.
- Profion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) – Cymraeg.
- Profion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) – Saesneg.

Os caiff profion wedi'u haddasu eu harchebu, cânt eu dosbarthu ar wahân i archeb yr ysgol am brofion safonol. Bydd y pecyn yn cynnwys deunyddiau cysylltiedig a chanllawiau, gan gynnwys cynlluniau marcio wedi'u haddasu.

Derbyn a storio deunyddiau'r profion

Pan fydd y pennaeth neu ei (d)dirprwy (megis swyddog arholiadau neu weinyddwr dirprwyedig) yn derbyn deunyddiau'r profion, gan gynnwys unrhyw ddeunyddiau wedi'u haddasu, mae'n rhaid gwirio'r deunyddiau a ddsbarthwyd yn erbyn y nodyn cyngor er mwyn sicrhau bod y nifer gywir o becynnau profion wedi cael eu derbyn. Os ydynt yn anghyflawn, dylai aelod o staff gysylltu â'r Llinell Gymorth Archebu Profion ar 029 2026 5327 i drefnu bod y nifer gywir o becynnau profion yn cael ei hanfon i'r ysgol.

Mae'n rhaid i lyfrynnau profion a chynlluniau marcio gael eu cadw'n gyfrinachol nes bod y profion yn cael eu sefyll. Mae'r eitemau hyn wedi'u pecynnu mewn polythen lliw, di-draidd. Os cânt eu hagar i gadarnhau'r niferoedd a amgaeir, yna mae'n rhaid iddynt gael eu hailselio a'u storio mewn man diogel nes y bydd eu hangen i weinyddu'r prawf neu ei farcio. Ni ddylai unrhyw ddysgwyr gael gafael ar lyfrynnau'r profion na gweld eu cynnwys cyn sesiwn y prawf. Heblaw am addasu deunyddiau (gweler Atodiad 5), **ni chaniateir** llungopïo unrhyw dudalennau o lyfrynnau'r profion.

Fel rhan o'r deunyddiau a anfonir, bydd dogfennau canllaw ar weinyddu profion ar gyfer pob prawf a disgiau a sgrïptiau i athrawon ar gyfer y Prawf Rhifedd (Rhesymu). Nid yw'r eitemau hyn yn gyfrinachol a byddant wedi'u pecynnu mewn plastig clir ac wedi'u labelu'n glir '**PWYSIG** Yn amgaeedig mae'r adnoddau ar gyfer pob prawf. Mae'r pecyn hwn yn cynnwys gwybodaeth am baratoi ar gyfer y profion. Dylid ei agor a'i roi ar unwaith i'r person sy'n gyfrifol am weinyddu'r profion.' Mae'r deunyddiau hyn i'w defnyddio cyn sesiwn y prawf. Bydd y becynnau yn cynnwys dogfennau canllaw ar weinyddu profion ar gyfer pob grŵp blwyddyn a dylid eu cadw mewn lleoliad canolog.

Ar ôl iddynt gael eu gweinyddu, dylai papurau prawf wedi'u cwblhau a deunyddiau gael eu cadw o dan amgylchiadau diogel am o leiaf flwyddyn rhag ofn y bydd unrhyw ymholiadau ôl-weinyddol. Ar ôl blwyddyn, mae'n rhaid i'r ysgol drefnu i'r papurau prawf gael eu gwaredu'n ddiogel.

Ymgylfarwyddo â'r prawf

Dylid darllen a/neu fwrw golwg dros y canllawiau ar weinyddu prawf penodol cyn gweinyddu'r prawf.

Fel rhan hanfodol o'r Prawf Rhifedd (Rhesymu) bydd angen cyflwyno deunyddiau ysgogi er mwyn llywio a chefnogi'r ymateb i gwestiynau'r prawf. Mae'n rhaid i'r rhai sy'n cyflwyno'r sesiynau ysgogi ymgylfarwyddo â'r rhain cyn y prawf a dylent sicrhau bod popeth yn iawn gyda'r ddisg sy'n cynnwys y cyflwyniad. Darperir sgrïpt ar y cyd â'r mewnbwn gweledol, sy'n cynnwys cyflwyniad PowerPoint. Bydd yn cymryd 5–10 munud fwy na thebyg i gyflwyno'r deunyddiau ysgogi, yn dibynnu ar y ffordd y mae'r cyflwynydd yn eu cyflwyno a'r graddau y mae dysgwyr yn rhyngweithio â nhw.

Mae gwybodaeth yn Atodiadau 1, 2 a 3 i'r ddogfen hon yn crynhoi'r gofynion ar gyfer gweinyddu profion ym mhob prawf a grŵp blwyddyn.

Bydd angen hefyd i weinyddwyr profion fod yn ymwybodol o'r trefniadau mynediad y cytunwyd arnynt ar gyfer unrhyw ddysgwyr y byddant yn gyfrifol amdanynt. Nodir y trefniadau mynediad a ganiateir yn 'Atodiad 5: Trefniadau mynediad ar gyfer profion sydd ar bapur'.

Mae nifer o adnoddau i'r ystafell ddosbarth ar Dysgu Cymru y gellir eu defnyddio i helpu dysgwyr i ddod yn gyfarwydd â'r math o weithgareddau y byddant yn dod ar eu traws o bosibl yn y Profion Cenedlaethol. Mae'r Profion Cenedlaethol yn asesu'r sgiliau a gwmpesir yn yr ystafell ddosbarth drwy gydol y flwyddyn.

Sefyll y profion

Amodau ar gyfer gweinyddu'r profion

Mae'n rhaid i'r profion gael eu gweinyddu o dan amodau prawf priodol ac ysgolion sy'n gyfrifol am eu gweinyddu yn unol â safonau cenedlaethol y cytunwyd arnynt. Mae'r amodau a'r safonau hyn fel a ganlyn. Mae'n rhaid i ysgolion sicrhau:

- bod y gwaith a gynhyrchir yn y profion yn waith gwirioneddol y dysgwyr
- bod goruchwyliaeth briodol bob amser sy'n gymesur â nifer y dysgwyr sy'n cael eu goruchwyllo
- bod dysgwyr yn cael deunyddiau'r profion a phob adnodd sydd ei angen
- bod profion yn cael eu cyflwyno a'u gweinyddu yn unol â'r canllawiau a roddir yn y llawlyfr hwn ac ar ôl ystyried yr wybodaeth yn y canllawiau ar brofion penodol a ddarperir ar gyfer pob prawf (gweler hefyd y crynodeb a ddarperir yn Atodiadau 2 a 3)
- bod dysgwyr yn cael yr amser priodol i gwblhau'r prawf, gan gyfeirio at yr amseriadau a roddir yn y canllawiau ar brofion penodol a ddarperir yn Atodiadau 2 a 3
- nad yw dysgwyr yn cael gweld deunyddiau a allai, gan gyfeirio at gynnwys prawf, roi mantais annheg iddynt, e.e. siartiau wal neu adnoddau tebyg i'r ystafell ddosbarth (**noder**: nid yw'n ofynnol i ysgolion guddio pob arddangosfa dim ond y rhai a all roi cymorth yn ystod y prawf)
- nad oes unrhyw gymorth na gwybodaeth ychwanegol yn cael ei r(h)oi i ddysgwyr o ran cynnwys y profion, ac eithrio'n unol â darpariaethau'r trefniadau mynediad (cyfeiriwch at Atodiad 5)
- nad yw dysgwyr yn dychwelyd at eu hatebion i'r profion na'u diwygio ar ôl i'r cyfnod penodedig fynd heibio.

O ran dysgwyr:

- dylent fod yn gallu gweithio mewn amodau cyfforddus, heb i neb darfu arnynt ac yn unigol
- ni ddylent ddod ag unrhyw gyfryngau recordio i mewn i'r prawf, gan gynnwys ffonau symudol
- dylent fod yn ymwybodol mai diben y profion yw darganfod yr hyn y gallant ei wneud a'r hyn na allant ei wneud, fel y gall athrawon eu helpu i ddatblygu eu sgiliau; ac felly mae'n rhaid mai eu gwaith eu hunain yw'r gwaith a gynhyrchir ganddynt yn y profion ac ni ddylent drafod cwestiynau na chopio atebion.

Cyfle i gyflwyno profion mewn rhannau: Blynyddoedd 2 i 4

Mae'n rhaid i ddysgwyr ym Mlynyddoedd 2 a 3 gael seibiant er mwyn rhoi cyfle iddynt berfformio hyd eithaf eu gallu. Yr ysgol sy'n penderfynu ar hyd y seibiant ond gall dysgwyr adael yr ystafell ddosbarth yn ystod y cyfnod hwn. Os dymunant, gall ysgolion gynnal prawf fesul tipyn fel y bydd yn cymryd diwrnod ysgol cyfan i'w gwblhau.

Fel arfer, dylai dysgwyr Blynyddyn 4 sefyll y profion mewn un eisteddiad ond o dan amgylchiadau eithriadol gallant sefyll y profion mewn darnau os yw'r ysgol yn teimlo

bod angen gwneud hyn er mwyn rhoi cyfle iddynt wneud eu gwaith gorau. Mae'r un amod ag uchod yn gymwys. Fel arfer, mae'n rhaid i ddysgwyr ym Mlynnyddoedd 5 i 9 sefyll y profion mewn un eisteddiad parhaus.

Rhoddir manylion ynglŷn â sut i drefnu'r seibiannau hyn yn y canllawiau ar weinyddu profion penodol (Atodiadau 2 a 3).

Fodd bynnag, mae'n rhaid i ysgolion sicrhau nad yw cyfanswm yr amser y mae dysgwyr yn ei dreulio yn gweithio ar y prawf yn fwy na'r amser penodedig, a bod y prawf yn cael ei gynnal mewn un diwrnod. Rhwng eisteddiadau prawf, mae'n rhaid i lyfrynau ateb/profion wedi'u cwblhau'n rhannol gael eu cadw lle na all dysgwyr gael gafael arnynt.

Absenoldeb yn ystod cyfnod y prawf

Os yw'n hysbys y bydd dysgwr yn absennol ar y diwrnod y cynhelir y profion, yna mae'n rhaid caniatáu i'r dysgwr hwnnw sefyll y profion rywbryd arall o fewn cyfnod penodedig y prawf. Yn yr achosion hyn, dylai'r profion gael eu sefyll mor agos i ddyddiad penodedig y prawf ag sy'n bosibl a dylai'r dysgwr ddeall na ddylai drafod cynnwys y profion na'r atebion gyda'u cyd-ddysgwyr.

Os yw dysgwr yn absennol am ran o'r prawf ac na all gwblhau gweddill y prawf yn ddiweddarach yn ystod cyfnod y prawf, dylai'r ysgol farcio sgript y prawf o hyd. Bydd yr ysgol yn gallu defnyddio canlyniadau'r dysgwr i lywio gweithgarwch dysgu ac addysgu.

Ni fydd dysgwyr sy'n cyrraedd y Profion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) yn hwyr ac nad ydynt yn bresennol pan gaiff y deunyddiau ysgogi eu cyflwyno yn gallu ymuno yn y prawf bryd hynny. Mae'n rhaid gwneud trefniadau iddynt sefyll y prawf yn ddiweddarach yn ystod cyfnod y prawf. Efallai y bydd dysgwyr Blynnyddoedd 2 a 3 sy'n cyrraedd yn hwyr yn gallu sefyll ail ran y prawf, cyhyd â'u bod yn bresennol pan gaiff yr ail set o ddeunyddiau ysgogi ei chyflwyno.

Mae'n rhaid i ddysgwyr sy'n colli cyfnod cyfan y prawf gael eu cofnodi'n absennol pan fydd canlyniadau'r prawf yn cael eu nodi/lanlwytho drwy'r system berthnasol, h.y. system gwybodaeth reoli'r ysgol. Gall y dysgwyr hyn sefyll prawf ar ôl dychwelyd a gall yr ysgol ddefnyddio'r wybodaeth ffurfiannol. Fodd bynnag, ni all yr ysgol lanlwytho eu sgoriau at ddibenion safoni.

Y rhai sy'n gweinyddu'r profion

Mae'n debygol y bydd gan lawer o ysgolion brotocolau sefydledig ar waith i brofi dysgwyr yn flynyddol a dylent ystyried p'un a yw'r trefniadau hyn yn briodol i'w defnyddio ar gyfer y Profion Cenedlaethol, gyda neu heb addasiadau. Wrth wneud neu addasu trefniadau o'r fath, mae'n rhaid i ysgolion ystyried darpariaethau *Dogfen cyflog ac amodau athrawon ysgol 2017 a chanllawiau ar gyflog ac amodau athrawon ysgol: Medi 2017* ('STPCD 2017') yr Adran Addysg neu yn achos staff cymorth y *Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol: Cytundeb Cenedlaethol ar Gyflog ac Amodau Gwasanaeth* (y Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol, 20018) neu delerau ac amodau perthnasol lle nad ydynt yn rhan o'r Cyd-gyngor Cenedlaethol.

Lle mae ysgolion yn gweinyddu Profion Darllen Cenedlaethol cyfrwng Cymraeg a chyfrwng Saesneg, dylid rhoi ystyriaeth ofalus i sicrhau y caiff y dyletswyddau gweinyddu a marcio eu dosbarthu'n deg fel nad yw grwpiau bach nac aelodau unigol o staff yn gorfod ysgwyddo'r rhain mewn ffordd anghymesur.

Mae gan ysgolion ddisgresiwn o ran pa aelodau o staff sy'n gweinyddu'r profion ond mae'n rhaid iddynt ystyried darpariaethau STPCD 2017 wrth wneud unrhyw benderfyniadau yn hyn o beth. Pan fydd y profion yn cael eu gweinyddu mewn dosbarthiadau, yng nghyd-destun yr amserlen addysgu arferol yn fras, gall fod yn rhesymol gofyn i athrawon eu gweinyddu.

Ar y llaw arall, pan fydd y profion yn cael eu sefyll o dan amodau sy'n efelychu amodau arholiadau allanol, y tu allan i amser addysgu arferol ac o dan amodau arholi ar wahân, megis ar sail grŵp blwyddyn mewn neuadd arholiadau, dylai ysgolion fod yn ymwybodol eu bod yn debygol o ddod o dan baragraff 52.8 o Adran 2.

'Ni ddylai fod yn ofynnol i athro gymryd rhan yn rheolaidd mewn tasgau gweinyddol, clercol a threfniadol nad ydynt yn galw am arfer sgiliau a barn broffesiynol athro gan gynnwys y rhai sy'n gysylltiedig â'r trefniadau ar gyfer paratoi disgyblion ar gyfer arholiadau allanol megis goruchwyllo.'

Yn y cyd-destun hwn, mae'n ddisgwyliad rhesymol, yn amodol ar gytundeb pennaeth y ganolfan (pennaeth ysgol fel arfer) y dylai athro fod yn bresennol ar ddechrau prawf yn ei faes er mwyn bwrw golwg dros y papur a sicrhau nad oes unrhyw broblemau. Dylai'r rhai sy'n gweinyddu'r prawf fod yn ymwybodol o'r weithdrefn ar gyfer ymdrin ag achosion brys a chysylltu ag athro yn y maes pwnc dan sylw pe bai unrhyw ddysgwr yn codi pryder neu broblem gyda'r papur sy'n gofyn am farn broffesiynol. Efallai y bydd yn briodol hefyd i athro fod yn bresennol ar ddiwedd prawf er mwyn sicrhau ei fod yn dod i ben mewn modd effeithlon. Wrth ymgymryd â thasgau o'r fath, ni ddylid disgwyl i athrawon aros yn y neuadd/ystafell am fwy o amser nag sydd ei angen i'w cyflawni.

Gall ysgolion gyflogi goruchwylwyr allanol os dymunant.

Os defnyddir staff cymorth i weinyddu a/neu farcio'r profion, mae'n rhaid i'r ysgol sicrhau bod y tasgau hyn yn briodol yn unol â'u lefel a'u disgrifiad swydd.

Gyda'r Profion Rhifedd (Rhesymu), ac yn enwedig o ran y grwpiau blwyddyn iau, mae'n bwysig bod y deunyddiau ysgogi a gyflwynir cyn y prawf yn cael eu cyflwyno gan rywun y mae'r dysgwyr yn gyfforddus ag ef/hi, ac sydd hefyd yn gallu ennyn diddordeb dysgwyr a sicrhau eu bod yn deall cyd-destun y deunyddiau ysgogi. Dylai ysgolion gymryd camau er mwyn sicrhau hyn ac felly efallai y byddant yn teimlo ei bod yn briodol i'r profion hyn gael eu gweinyddu gan athrawon neu gynorthwywyr addysgu y mae dysgwyr yn eu hadnabod.

Ar ôl i'r profion gael eu sefyll

Marcio'r profion

Caiff cynlluniau marcio eu darparu gyda phecynnau'r profion. Caiff marciau eu cofnodi'n uniongyrchol ar y papurau prawf. Dylai ysgolion gadw papurau ar ôl eu marcio ac efallai y byddant am gyfeirio atynt at ddibenion ffurfiannol.

Mae gan ysgolion ddisgresiwn o ran pa aelodau o staff sy'n marcio'r profion. Mae cynlluniau marcio wedi cael eu cynllunio i gael eu defnyddio'n gyflym ac yn hawdd a, lle bynnag y bo modd, i leihau'r angen am farn broffesiynol, ond bydd angen arddel barn broffesiynol o hyd mewn rhai sefyllfaoedd. Mae'r cynlluniau marcio ar gyfer y profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol hefyd yn rhoi canllaw ar ddehongli ac adeiladu ar berfformiad dysgwyr a dosbarthiadau a dylai ysgolion ystyried hyn, a darpariaethau paragraff 52.8 o Adran 2 o STPCD 2017 y cyfeirir atynt uchod, wrth wneud unrhyw benderfyniadau ynghylch pwy ddylai farcio'r profion.

Yr ysgolion sy'n penderfynu a ddylid rhoi amser penodedig i farcwyr ymgymryd â'r dasg o farcio.

Dylai ysgolion fod yn ymwybodol y gall cwestiynau ar y papurau wedi'u haddasu fod yn wahanol i'r papurau safonol. Mae'r *Nodiadau i athrawon*, a ddarperir ar y cyd â'r profion wedi'u haddasu, yn cynnwys cynlluniau marcio wedi'u haddasu ar gyfer pob prawf. Bydd angen i farcwyr gyfeirio at y cynlluniau marcio wedi'u haddasu a'r cynlluniau marcio safonol wrth farcio papurau profion wedi'u haddasu (cyfeiriwch at dudalen 52 'Sut y byddaf yn marcio'r profion wedi'u haddasu?' i gael rhagor o ganllawiau). Mae'n rhaid i farcwyr ystyried eu cyfrifoldeb i gadw papurau'n ddiogel yn ystod cyfnod y prawf, a throsglwyddo pob papur yn ddiogel i'w storio gan yr ysgol.

Bydd yn **rhaid** i bob papur prawf gael ei farcio erbyn **7 Mehefin 2019** ar gyfer proses Casglu Data Profion Cenedlaethol Cymru er mwyn rhoi cyfle i lanlwytho sgoriau'n amserol. Efallai y bydd gan awdurdodau lleol drefniadau ar waith ar gyfer dyddiad cwblhau cynharach.

Adnoddau diagnostig

Bydd pecynnau cymorth diagnostig i helpu i ddadansoddi fesul cwestiwn ar gael ac efallai y bydd y rhain yn ddefnyddiol wrth farcio hefyd. Caiff y pecynnau cymorth eu cyhoeddi ar wefan Dysgu Cymru ar ddiwedd cyfnod y prawf yn learning.gov.wales/resources/browse-all/national-reading-and-numeracy-tests-diagnostic-support-tools/?skip=1&lang=cy.

Cefnogi marcio

Pan gyflwynwyd y Profion Cenedlaethol, gofynnodd ysgolion uwchradd am gymorth ychwanegol i farcio Profion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) Blynnyddoedd 7, 8 a 9. Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu'r Gwasanaeth Cefnogi Marcio ers haf 2014. Yn 2019, bydd y Gwasanaeth Cefnogi Marcio ar gael i ysgolion ar gyfer y Profion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) ar gyfer Blynnyddoedd 7 i 9. Hefyd, caiff rhaglen hyfforddiant ei darparu ar gyfer consortia addysg rhanbarthol ar gynlluniau marcio

Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) Blynyddoedd 2 i 6, er mwyn galluogi'r consortia i gefnogi ysgolion cynradd yn eu rhanbarthau.

Arfer gwael

Diben y Profion Cenedlaethol yw bod yn ffurfiannol, er mwyn rhoi gwybodaeth i athrawon am sgiliau darllen a rhifedd dysgwyr. Nid yw Llywodraeth Cymru yn gwneud dyfarniadau ynghylch ysgolion yn seiliedig ar ganlyniadau'r profion.

Os bydd achos yn codi lle nad gwaith y dysgwr ei hun yw sgrïpt y dysgwr am unrhyw reswm, mae'n **rhaid** i'r pennaeth gael ei hysbysu ac mae'n rhaid cadw cofnod o'r cwestiynau ac ymatebion y gellid bod wedi effeithio arnynt er gwybodaeth y marciwr, yr awdurdod lleol ac unrhyw ymchwiliad canlyniadol. Yna, mae'n **rhaid** i'r pennaeth neu ddirprwy priodol gysylltu â'r awdurdod lleol neu'r consortiwm addysg rhanbarthol perthnasol i'w hysbysu a gofyn am arweiniad ar y camau y dylid eu cymryd. Gweinidogion Cymru sy'n gwneud y penderfyniad terfynol ar ganlyniadau mewn achosion lle y cânt eu hamau neu lle yr ymddengys eu bod yn anghywir.

Mewnbynnu data a threfniadau adrodd

I gael gwybodaeth am gyflwyno data, cyfeiriwch at *Casglu Data Profion Cenedlaethol Cymru a threfniadau adrodd 2018/19*. Bydd ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru yn ystod tymor y gwanwyn, cyn i'r profion ddechrau. Caiff awdurdodau lleol eu hysbysu pan fydd y ddogfen hon ar gael.

Ar ôl cael sgoriau crai'r profion, ac ar ôl eu safoni, caiff taflenni canlyniadau disgyblion ar gyfer pob prawf eu cynhyrchu a'u darparu i ysgolion. Mae'n rhaid i ganlyniadau'r profion a gyflwynir gael eu rhannu â rhieni/gofalwyr fel rhan o'r broses adrodd arferol. Os na all ysgolion roi adroddiadau i rieni/gofalwyr erbyn diwedd tymor yr haf 2019 dylai'r rhain gael eu rhoi erbyn 30 Medi 2019 fan bellaf.

Taflenni canlyniadau disgyblion

Mae taflenni canlyniadau disgyblion yn rhoi sgôr safonedig ar sail oedran a mesur cynnydd ar gyfer pob un o'r profion sy'n cael eu sefyll gan ddysgwyr. Nid yw sgoriau safonedig ar sail oedran sy'n uchel iawn neu'n isel iawn bob amser yn ddibynadwy; mae llawer mwy o amrywio ystadegol ar ben amrediadau sgoriau nag yn y canol ac felly ni chaiff galluoedd dysgwyr eu hamcangyfrif yn ddibynadwy iawn yma, a hynny am fod data ar ben amrediadau sgoriau yn brinnach.

Mewn ychydig o achosion, efallai y bydd ystod anhawster cwestiynau'r prawf yn golygu nad oes modd cofrestru sgôr safonedig ar sail oedran i ddysgwyr y mae ei sgiliau darllen neu rifedd yn datblygu'n arafach na'r disgwyl. Yn yr achosion hyn, dim ond sgôr o 'lai na 70' y gellir ei rhoi ar gyfer sgôr safonedig ar sail oedran. Yn yr un modd, dim ond 'sgôr o fwy na 140' y gellir ei rhoi ar gyfer sgôr safonedig ar sail oedran i gyflawnwyr uchel.

Mae'r mesur cmesurynnydd yn dangos p'un a yw gwelliant dysgwr mewn darllen neu rifedd bob blwyddyn yn unol â gwelliant dysgwyr eraill yn yr un grŵp blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol sy'n sefyll yr un prawf. Nid oes neb yn perfformio'n gyson drwy'r amser. Mae mân newidiadau yn fwyaf tebygol o godi oherwydd y ffordd y

perfformiodd y dysgwr ar y prawf penodol hwnnw ar ddiwrnod penodol y prawf. Gall patrymau newid dros amser roi arwydd cliriach o gynnydd y dysgwr.

Mae *Profion darllen a rhifedd yng Nghymru – 2018: Gwybodaeth i rieni a gofalwyr plant ym Mlynnyddoedd 2 i 9* (learning.gov.wales/resources/browse-all/reading-and- numeracy-tests-information-for-parents-carers/?skip=1&lang=cy) yn rhoi rhagor o wybodaeth am y ffordd y caiff y profion eu sgorio. Mae'r canllaw yn nodi bod pob prawf wedi'i gynllunio i fesur cyflawniad ar draws yr amrediad a ddisgwyllir ar gyfer pob grŵp blwyddyn ac na fyddant bob amser yn rhoi gwybodaeth ddibynadwy am ddysgwyr sy'n gweithio ar eithafion yr amrediad ar gyfer eu hoedran. Yn yr achosion hyn, caiff rhieni/gofalwyr eu hannog i drafod cynnydd eu plentyn gyda'r ysgol. Mae pob ysgol yn defnyddio nifer o ddulliau i asesu sut mae sgiliau'r dysgwyr hyn yn datblygu a bydd yn rhoi adroddiad ar gynnydd dysgwyr i rieni/gofalwyr.

Datganiad y pennaeth

O fewn saith diwrnod ysgol i'r dyddiad terfynol ar gyfer cyflwyno data, mae'n **rhaidd** i'r pennaeth **lofnodi** a **chyflwyno** datganiad i'r **consortium rhanbarthol** (sy'n gweithredu ar ran yr awdurdod lleol) yn cadarnhau i becynnau'r profion gael eu derbyn a'u storio'n ddiogel, i'r profion gael eu gweinyddu'n gywir yn unol â'r gofynion a nodir yn llawlyfr gweinyddu'r PC (y llawlyfr hwn), ac i'r profion gael eu marcio yn unol â'r cynllun marcio. Mae ffurflen datganiad y gellir ei lawrlwytho ar gael yn learning.gov.wales/resources/browse-all/headteachers-declaration/?skip=1&lang=cy

Monitro'r trefniadau asesu

Mae cyfrifoldeb statudol ar awdurdodau lleol i fonitro'r trefniadau asesu mewn 10 y cant o leiaf o'u hysgolion. Mae'n rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod y trefniadau asesu yn unol ag amserlen gweinyddu'r profion, y canllawiau ar weinyddu'r profion, a'r canllawiau a geir yn y llawlyfr hwn. Bob blwyddyn, bydd yr awdurdod lleol neu'r consortium rhanbarthol yn cynnal rhaglen o ymweliadau monitro â sampl o ysgolion. Gall yr ymweliadau gael eu cynnal yn ystod unrhyw un o'r cyfnodau canlynol.

- Yr wythnos cyn y caiff y profion eu gweinyddu i ddysgwyr.
- Y cyfnod y caiff y profion eu gweinyddu i ddysgwyr.
- Hyd at 20 diwrnod ysgol ar ôl y diwrnod olaf y gweinyddwyd unrhyw un o'r profion i ddysgwyr.

Pan fydd ymweliadau'n cael eu cynnal yn ystod cyfnod gweinyddu'r prawf neu ar ôl i'r prawf gael ei gwblhau, mae'n rhaid i gynrychiolwyr yr awdurdod lleol hefyd sicrhau mai gwaith y dysgwyr eu hunain yw ymatebion ysgrifenedig dysgwyr a bod y profion wedi cal eu marcio yn unol â'r cynllun marcio perthnasol.

Ar ôl unrhyw ymweliad monitro, caiff canlyniad yr ymweliad ei drafod gyda'r pennaeth. Os bydd gan yr awdurdod lleol neu'r consortium rhanbarthol unrhyw bryder nad yw'r trefniadau asesu yn unol â'r canllawiau cyhoeddedig neu nad gwaith y dysgwyr eu hunain yw ymatebwyr dysgwyr, bydd yn dwyn y mater i sylw'r pennaeth ac yn rhoi gwybod i Lywodraeth Cymru.

Mae dyletswydd ar benaethiaid a chyrrff llywodraethu i ganiatáu i'r awdurdod lleol neu'r consortiwm rhanbarthol gael mynediad i safle'r ysgol, archwilio unrhyw ddogfennau sy'n ymwneud â threfniadau asesu'r profion neu eu copïo, ac i roi gwybodaeth berthnasol yn unol ag unrhyw gais gan yr awdurdod lleol neu'r consortiwm rhanbarthol.

Cymorth

Er mwyn codi unrhyw ymholiadau am bapurau prawf, gall ysgolion gysylltu â'r Llinell Gymorth Archebu Profion ar 029 2026 5327 neu aplc@profioncenedlaethol.cymru.

Rhan 2: Aseidiadau personol

Cyflwyno aseidiadau personol

Mae Llywodraeth Cymru yn cyflwyno aseidiadau personol ar-lein fesul cam dros gyfnod o dair blynedd, gan ddechrau gyda Rhifedd (Gweithdrefnol) yn 2018/19.

Yn y flwyddyn academaidd 2018/19, bydd yn ofynnol i ddysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 mewn ysgolion a gynhelir (gan gynnwys ysgolion cymunedol, ysgolion a gynorthwyr yn wirfoddol, ysgolion a reolir yn wirfoddol ac ysgolion sylfaen) sefyll yr Aseiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) **ar-lein** a'r Prawf Darllen Cenedlaethol a'r Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) sydd **ar bapur**.

Dros amser, bydd yr aseidiadau personol yn disodli'r Profion Cenedlaethol sydd ar bapur, yn unol â'r amserlen a roddir isod.

Blwyddyn academaidd	Rhifedd (Gweithdrefnol)	Darllen (Cymraeg a Saesneg)	Rhifedd (Rhesymu)
2018/19	Ar-lein	Ar bapur	Ar bapur
2019/20	Ar-lein	Ar-lein	Ar bapur
2020/21	Ar-lein	Ar-lein	Ar-lein

Drwy symud ar-lein, bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi profiad o aseiad personol sy'n addasu lefel yr her ar gyfer pob dysgwr. Mewn aseidiadau personol, caiff y cwestiynau eu dewis ar sail ymateb dysgwr i'r cwestiwn blaenorol. Bydd dysgwr sy'n ateb cwestiwn yn gywir yn cael cwestiwn sydd ychydig yn fwy heriol; bydd dysgwr sy'n ateb cwestiwn yn anghywir yn cael cwestiwn haws. Bydd y broses hon yn parhau nes bod y system asesu wedi cwmpasu'r agweddau perthnasol ar y cwricwlwm ac wedi casglu digon o wybodaeth am ymatebion dysgwr. Aseiad wedi'i deilwra ydyw, sy'n rhoi gwybodaeth am sgiliau dysgwyr unigol a dosbarthiadau cyfan. Caiff ei farcio'n awtomatig a bydd adborth ar gael ddiwrnod ar ôl cynnal yr aseiad.

Mae rhagor o ganllawiau ar yr aseidiadau personol, gan gynnwys rheoli mynediad defnyddwyr, trefnu a chynnal aseidiadau, a chael adborth ar gael ar wefan yr aseidiadau. Er mwyn cael rhagor o gymorth, gall ysgolion hefyd gysylltu â Desg Gymorth yr Aseidiadau ar 029 2026 5099 neu cymorth@aseiadaupersonol.cymru.

Amseru aseidiadau personol

Bydd gan ysgolion hyblygrwydd i drefnu'r Aseiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) ar unrhyw adeg yn ystod y flwyddyn academaidd sydd fwyaf buddiol, yn eu barn hwy, o ran llywio gweithgarwch dysgu ac addysgu.

Mae'n ofynnol i ddysgwyr sefyll yr Aseiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) unwaith yn ystod y flwyddyn academaidd 2018/19. Gall ysgolion hefyd ddefnyddio'r aseiad unwaith yn rhagor yn ystod y flwyddyn academaidd. Os bydd ysgolion yn penderfynu defnyddio'r aseiad eilwaith yn ystod y flwyddyn academaidd, argymhellir na ddylai dysgwyr wneud mwy nag un aseiad y tymor.

Mynediad at asesiadau personol

Bydd staff a dysgwyr yn cael mynediad at yr asesiadau personol drwy Hwb, llwyfan dysgu ar-lein Llywodraeth Cymru, gan ddefnyddio eu manylion mewngofnodi ar gyfer Hwb.

Cyn y gall dysgwyr sefyll asesiadau personol:

- bydd angen i'r pennaeth, neu aelod o staff sy'n gweithredu ar ei r(h)an, neilltuo swyddogaethau a mynediad ar gyfer aelodau perthnasol o staff
- bydd angen i staff fewngofnodi â Hwb a mynd i wefan yr asesiadau personol drwy glicio ar yr eicon yn newislen adnoddau Hwb ar ochr dde uchaf y dudalen er mwyn trefnu asesiadau i ddysgwyr
- bydd angen iddynt fewngofnodi â Hwb a gweithio drwy asesiad ymgyswrtwyddo er mwyn iddynt ddeall fformatau cwestiynau.

I gael gwybod sut y gall defnyddwyr Hwb gael gafael ar enw defnyddiwr a chyfrinair, dilynwch y ddolen hon hwb.gov.wales/getting-started.

Dylai ysgolion nodi bod gwefan yr asesiadau yn dibynnu ar ddata gan system gwybodaeth reoli ysgolion. Bydd angen i ysgolion sicrhau bod eu system gwybodaeth reoli yn gyfredol a bod Cleient Darparu Hwb³ yn cael ei redeg yn rheolaidd.

Rheoli defnyddwyr

Mae'n rhaid i ysgolion sicrhau bod mynediad at ddata am ddysgwyr unigol yn cydymffurfio â'r Rheoliad Cyffredinol ar Ddiogelu Data (GDPR). Mae hyn yn cynnwys data o'r asesiadau statudol y mae dyletswydd ar benaethiaid drefnu eu gweinyddu i'w dysgwyr.

Er mwyn i asesiadau personol gael eu gweinyddu mewn unrhyw ysgol, mae'n ofynnol i'r pennaeth, neu aelod o staff sy'n gweithredu ar ei r(h)an, fewngofnodi â gwefan yr asesiadau (drwy Hwb) a neilltuo mynediad ar gyfer aelodau perthnasol o staff er mwyn iddynt drefnu a hwyluso asesiadau a gweld adroddiadau ar ddysgwyr. Bydd angen hefyd i'r pennaeth, neu'r aelod o staff sy'n gweithredu ar ei r(h)an, gytuno bod yr asesiadau personol yn cael eu gweinyddu yn unol â'r llawlyfr gweinyddu hwn.

Bydd y swyddogaethau a neilltuir yn pennu pa weithgareddau y gall staff ymgymryd â hwy ar wefan yr asesiadau personol. Gellir cyfyngu ar fynediad yn ôl grwpiau blwyddyn neu ddsbarthiadau penodol, er mwyn sicrhau bod staff yn cael mynediad at wybodaeth berthnasol a phriodol.

Mae'r swyddogaethau a ddangosir yn y tabl ar dudalen 21 ar gael i benaethiaid eu neilltuo i'w haelodau o staff. Caiff y swyddogaeth 'Gweinyddu' ei neilltuo'n awtomatig i'r pennaeth, neu'r aelod o staff sydd wedi'i ddirprwyo i sefydlu trefniadau asesu ar ei r(h)an, sy'n ei (g)alluogi i reoli swyddogaethau defnyddwyr eraill. Gellir hefyd neilltuo'r swyddogaeth 'Gweinyddu' i aelodau perthnasol eraill o staff. Argymhellir

³ Gweler yr adran gymorth ar Cleient Darparu Hwb yn hwb.gov.wales/hwb-provisioning-client.

bod y swyddogaeth ‘Gweinyddu’ yn cael ei neilltuo’n gynnil, a dim ond i’r aelodau hynny o staff y mae’n hanfodol iddynt gael y lefel hon o fynediad.

Ffigur 4: Rheoli defnyddwyr – swyddogaethau

Swyddogaeth	Trefnu asesiadau personol	Hwyluso asesiadau personol	Cael adborth ac adroddiadau	Rheoli defnyddwyr
Gweinyddu	✓	✓	✓	✓
Hwyluso a dadansoddi	✓	✓	✓	
Hwyluso	✓	✓		
Dim mynediad				

Trefnu asesiadau

Trefnu

Bydd gan ysgolion hyblygrwydd i drefnu’r Aseiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) ar unrhyw adeg yn ystod y flwyddyn academaidd. Gall ysgolion drefnu’r aseiad ar gyfer dysgwyr unigol, grwpiau bach neu ddsbarthiadau cyfan, yn unol â’u dymuniadau a’u cyfleusterau TG. Gan y bydd yr asesiadau personol yn wahanol i bob dysgwr, nid oes angen i ddsbarth cyfan o ddysgwyr sefyll yr asesiadau ar yr un pryd.

Mae’n rhaid i asesiadau personol gael eu trefnu ar gyfer diwrnod ysgol penodol ac o leiaf y diwrnod cyn i’r aseiad gael ei gynnal. Gellir eu cynnal ar unrhyw adeg yn ystod y diwrnod ysgol. Os na fydd dysgwr yn dechrau aseiad ar y diwrnod a drefnwyd, caiff ei ganslo dros nos a gall yr ysgol aildrefnu’r aseiad. Os bydd dysgwr yn dechrau aseiad ar y diwrnod a drefnwyd ond nad yw’n ei gwblhau, caiff y canlyniadau eu cyflwyno dros nos oni chaiff yr aseiad ei ganslo. Yn y sefyllfa hon, mae’n bwysig bod yr aseiad yn cael ei ganslo a’i aildrefnu.

Hyd asesiadau

Nid oes hyd penodol ar gyfer yr asesiadau; bydd dysgwyr yn gweithio drwyddynt wrth eu pwysau. Bydd hyd asesiadau yn amrywio, yn dibynnu ar faint o amser y mae’n ei gymryd i’r system gadarnhau lefel gallu’r dysgwr. Pan fydd y system wedi casglu digon o wybodaeth, daw’r aseiad i ben yn awtomatig. Mae’r Aseiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) yn para rhwng 20 a 40 munud fel arfer. Os ydych yn trefnu ar gyfer grŵp neu ddsbarth cyfan, efallai y bydd angen i chi gynllunio gweithgarwch i’r rhai sy’n gorffen eu hasesiad cyn gweddill y grŵp.

Cyn i ddysgwyr sefyll yr asesiadau, bydd angen i chi sicrhau bod digon o amser paratoi, e.e. sicrhau bod pob dyfais yn gweithio a bod gan bob dysgwr ei fanylion i fewngofnodi â Hwb.

Dyfeisiau a seilwaith

Mae canllawiau ar y dyfeisiau a’r porwyr y gellir eu defnyddio ar gyfer yr asesiadau personol ar gael yn Atodiad 4.

Mae canllawiau ar sut i fanteisio i'r eithaf ar gysylltedd eich ysgol â'r rhyngwyd ar gael yn learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/180627-personalised-assessments-it-guidance-for-schools-cy.pdf.

laith

Gellir sefyll yr Aseidiadau Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) yn Gymraeg neu yn Saesneg. Caiff iaith asesiad dysgwr ei ddewis pan fydd aelod o staff yn trefnu'r asesiad. Fodd bynnag, gall dysgwr weld copi o'r cwestiwn yn yr iaith arall ar unrhyw adeg yn ystod yr asesiad, drwy glicio ar eicon ar waelod y sgrin.

Aseidiadau ymgwyfarwyddo

Cyn sefyll asesiad personol, dylai ysgolion roi cyfle i ddysgwyr roi cynnig ar asesiad ymgwyfarwyddo. Drwy wneud hyn, bydd dysgwyr yn gallu gweld y mathau o gwestiynau a deall sut i'w hateb, a hefyd ddod yn gyfarwydd â gwe-lywio'r aseidiadau.

Ceir mynediad at aseidiadau ymgwyfarwyddo drwy Hwb.

Aseidiadau mewn lleoliadau eraill (e.e. unedau cyfeirio disgyblion)

Mae'n rhaid i bob dysgwr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 sydd wedi'i gofrestru mewn ysgol brif ffrwd sefyll yr aseidiadau personol unwaith yn ystod pob blwyddyn academaidd. Mae hyn yn cynnwys dysgwyr sydd wedi'u cofrestru'n ddeuol mewn ysgol brif ffrwd a hefyd mewn uned cyfeirio disgyblion neu ysgol arbennig (oni bai bod penderfyniad i ddatgymhwyso wedi'i wneud). Y pennaeth yn yr ysgol brif ffrwd lle mae'r dysgwr wedi'i gofrestru sy'n gyfrifol am sicrhau bod yr aseidiadau'n cael eu gweinyddu. Gall pennaeth drefnu i'r aseidiadau personol gael eu sefyll yn y naill leoliad neu'r llall.

Mynediad a datgymhwyso (addasiadau)

Bydd yr aseidiadau personol yn addas ar gyfer llawer o ddysgwyr sydd ag anghenion addysgol arbennig (AAA); byddant yn cydweddu â thechnolegau cynorthwyol safonol a bydd fersiynau wedi'u haddasu ar gael. I gael gwybodaeth am yr aseidiadau personol wedi'u haddasu gweler Atodiad 6. Er mwyn cael gwybodaeth am ddatgymhwyso, gweler Atodiad 7.

Sefyll yr aseidiadau

Cyn y gall dysgwr sefyll asesiad personol, mae'n rhaid i aelod o staff sydd â'r mynediad priodol i hwyluso asesiad ryddhau'r asesiad a drefnwyd i'r dysgwr. Bydd canllawiau ar drefnu a hwyluso asesiad ar gael ar wefan yr aseidiadau.

Unwaith y bydd asesiad wedi'i ryddhau i'r dysgwr, gall y dysgwr gael mynediad at yr asesiad drwy Hwb.

Dylai papur a phennau ysgrifennu/pensiliau fod ar gael i ddysgwyr ar gyfer unrhyw waith cyfrifo bras. Ni chaiff gwaith cyfrifo dysgwr ei asesu fel rhan o'r Aseiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol). Dylid egluro i ddysgwyr mai dim ond yr ateb a gyflwynir ar y sgrin y gellir ei ystyried.

Os na all dysgwyr ateb cwestiwn dylent gael eu hannog i symud ymlaen i'r un nesaf. Os bydd dysgwr yn colli cwestiwn, bydd yn cael cwestiwn ychydig yn haws. Dylai staff esbonio i ddysgwyr **na allant fynd yn ôl at gwestiwn blaenorol na newid ateb unwaith eu bod wedi symud ymlaen at y cwestiwn nesaf**. Mewn asesiadau personol, caiff pob cwestiwn ei ddewis yn seiliedig ar yr ymateb i'r cwestiwn blaenorol. Felly, nid oes modd symud nôl drwy'r cwestiynau. **Nid yw** colli cwestiwn yn effeithio ar yr asesiad cyffredinol o sgiliau dysgwr.

Amodau asesiadau

Er mwyn i athrawon gael yr wybodaeth fwyaf cywir am sgiliau dysgwyr, dylai ysgolion sicrhau'r canlynol:

- mae gan ddysgwyr yr holl adnoddau angenrheidiol
- gwaith y dysgwr ei hun yw'r gwaith a gynhrychir yn yr asesiadau
- bod goruchwyliaeth briodol bob amser.
- mae'r asesiadau'n cael eu gweinyddu yn unol â'r canllawiau a roddir yn y llawlyfr hwn ar gyfer Asesiadau Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol).

O ran dysgwyr:

- dylent fod yn gallu gweithio mewn amodau cyfforddus, heb i neb darfu arnynt ac yn unigol
- dylent fod yn ymwybodol mai diben yr asesiad yw darganfod yr hyn y gallant ei wneud a'r hyn na allant ei wneud, fel y gall athrawon eu helpu i ddatblygu eu sgiliau, ac felly mae'n rhaid mai eu hatebion eu hunain ydynt ac na ddylent drafod cwestiynau.

Seibiannau

Yn ystod yr Asesiadau Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) gellir rhoi seibiant i ddysgwyr o unrhyw oedran drwy oedi'r asesiadau ar unrhyw adeg. Dylai aelodau o staff roi ystyriaeth benodol i roi seibiannau i ddysgwyr iau. Yr ysgol a gaiff benderfynu ar hyd y seibiant a gall dysgwyr adael yr ystafell ddosbarth yn ystod y cyfnod hwn. Gall yr aelod o staff oedi'r asesiad, a gall dysgwyr allgofnodi o'r asesiad ac yna fewngofnodi eto ar ôl y seibiant. Mae'n bwysig bod yr aelod o staff hefyd yn oedi asesiad y dysgwr ar wefan yr asesiadau; fel arall, bydd y dysgwr yn gallu cael mynediad ato o ddyfais wahanol.

Mae'n rhaid i'r asesiad gael ei gwblhau mewn un diwrnod. Os na all dysgwr ei gwblhau mewn un diwrnod, dylid canslo'r asesiad a'i aildrefnu.

Absenoldeb

Os bydd dysgwr yn absennol ar y diwrnod y trefnwyd asesiad, gellir aildrefnu'r asesiad i'w gynnal rywbryd arall. Os nad yw'r dysgwr wedi dechrau'r asesiad, caiff yr asesiad ei ganslo'n awtomatig dros nos. Os yw dysgwr wedi dechrau'r asesiad ond na all ei gwblhau (e.e. caiff ei anfon adref yn sâl) yna gellir canslo'r asesiad.

Ar ôl yr asesiadau

Adborth

Bydd nifer o adroddiadau ar gael ar gyfer dysgwyr unigol a dosbarthiadau cyfan.

Bydd adborth ar unigolion ar gael ar wefan yr asesiadau ddiwrnod ar ôl i'r asesiadau gael eu cwblhau. Bydd athrawon yn cael cyfle i fwrw golwg dros adroddiadau cyn eu rhyddhau i ddysgwyr. Bydd canllawiau ar gael ar wefan yr asesiadau.

Dim ond i'r aelodau hynny o staff y mae'r swyddogaethau 'Gweinyddu' neu 'Hwyluso a dadansoddi' wedi cael eu neilltuo iddynt y bydd yr adroddiadau ar gael.

Mae'n rhaid i adroddiadau ar ddysgwyr unigol gael eu rhannu â rhieni/gofalwyr fel rhan o'r broses adrodd arferol. Argymhellir y dylai ysgolion rannu adborth ar ddysgwyr â rhieni/gofalwyr pan fydd yr wybodaeth yn gyfredol. Os caiff yr asesiadau eu sefyll ddwywaith yn ystod y flwyddyn academaidd, dylai rhieni/gofalwyr gael y ddwy set o adborth.

Monitro'r trefniadau asesu

Mae cyfrifoldeb statudol ar awdurdodau lleol i fonitro'r trefniadau asesu mewn 10 y cant o leiaf o'u hysgolion. Gall y gwaith o fonitro sut mae ysgolion yn gweithredu'r asesiadau personol ddigwydd ar unrhyw adeg.

Bydd ymweliadau monitro yn canolbwyntio ar hyrwyddo arfer da wrth ddefnyddio'r asesiadau, ac ar y ffordd y mae'r wybodaeth am sgiliau dysgwyr a ddarparwyd gan yr asesiadau wedi cael ei defnyddio i gynllunio gweithgarwch dysgu ac addysgu.

Cymorth

Er mwyn codi unrhyw ymholiadau am weinyddu'r asesiadau personol, gall ysgolion gysylltu â Desg Gymorth yr Asesiadau ar 029 2026 5099 neu cymorth@asesiadaupersonol.cymru.

Mae dolenni at ddeunyddiau canllaw ar gael ar y wefan asesu.

Atodiad 1: Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol – canllawiau gweinyddu cyffredinol ar gyfer profion sydd ar bapur

Dylid darllen y canllawiau gweinyddu cyffredinol hyn ar brofion ar y cyd â'r canllawiau ar brofion penodol a gyflwynir yn Atodiadau 2 a 3.

Noder: Caiff canllawiau ar weinyddu profion sy'n rhoi manylion llawn ynghylch sut i weinyddu pob prawf eu darparu i ysgolion gyda deunyddiau'r prawf.

Mae'n bwysig iawn bod profion yn cael eu gweinyddu fel y bydd y canlyniadau yn adlewyrchiad dibynadwy a theg o alluoedd dysgwyr. **Ni** ddylai'r angen i weinyddu'r prawf o dan amodau safonol greu amgylchedd sy'n achosi straen neu fraw. Gan mai diben y profion yw rhoi gwybodaeth ffurfiannol ddefnyddiol, dylai profion gael eu cyflwyno mewn ffordd gadarnhaol a phwrpasol, gan annog dysgwyr i wneud eu gorau glas heb achosi unrhyw bryder.

Dylai dysgwyr gwblhau'r prawf gan ddefnyddio pensil neu ben ysgrifennu, yn dibynnu ar yr hyn a ddefnyddir fel arfer yn yr ystafell ddosbarth.

Cyn dechrau prawf

Cyn i brawf ddechrau, dylid ystyried gofynion y prawf penodol hwnnw (fel y'u crynhoir yn Atodiadau 2 a 3 ac fel y'u nodir yn llawn yn y canllawiau ar weinyddu profion a ddarperir gyda'r papurau prawf).

Dylid cytuno ar baratodau ar gyfer unrhyw drefniadau mynediad ymlaen llaw i ddysgwyr unigol (gweler canllawiau ar drefniadau mynediad yn Atodiad 5).

Gweinyddu'r prawf

Esboniwch i'r dysgwyr:

- fod yn rhaid iddynt weithio'n unigol
- na ddylent siarad â'i gilydd, na chopio o gwaith ei gilydd
- y dylent wneud yn siŵr bod eu hatebion yn glir, ac y dylent newid eu hatebion, os oes angen, drwy roi croes drwyddynt neu ddileu gwallau.
- y dylent ddangos eu gwaith cyfrifo os bydd y papur yn gofyn iddynt wneud hynny
- y dylent ofyn am gymorth drwy godi eu llaw os byddant yn cael problemau
- os bydd cwestiwn yn rhy anodd iddynt, y dylent roi cynnig arno ac yna symud i'r un nesaf
- yr amser sydd ar gael iddynt gwblhau'r prawf
- p'un a fyddant yn cael seibiant yn ystod cyfnod y prawf
- pan fyddant wedi gorffen, y dylent fynd nôl a rhoi cynnig ar unrhyw gwestiynau nad ydynt wedi ceisio eu hateb. Yna, dylent fwrw golwg dros eu gwaith (dylid pwysleisio hyn).

Dylid rhoi copi o lyfryn y prawf i bob dysgwr a gofyn i ddysgwyr gwblhau'r clawr blaen drwy nodi'r manylion canlynol:

- enw cyntaf
- cyfenw
- dosbarth
- ysgol
- dyddiad geni (bydd angen dyddiad geni cywir er mwyn cyfrifo sgoriau safonedig ar sail oedran)
- dyddiad y prawf (bydd angen dyddiad prawf cywir er mwyn cyfrifo sgoriau safonedig ar sail oedran)

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 a 3, am resymau cywirdeb, efallai y byddwch am gwblhau rhai o fanylion y dysgwyr eich hun (e.e. ysgol, dyddiad geni, dyddiad y prawf).

Wrth i'r dysgwyr weithio eu ffordd drwy'r prawf, dylech gadarnhau o bryd i'w gilydd eu bod yn deall yr hyn y mae angen iddynt ei wneud a'u bod yn gweithio drwy'r holl gwestiynau.

Dylid dweud wrth ddysgwyr sy'n gorffen yn gynnar am fwrw golwg dros eu gwaith, ond yna dylid caniatáu iddynt ddarllen yn dawel, os teimlir bod hyn yn briodol.

Trefniadau mynediad

Mae'r profion wedi cael eu cynllunio i'w gwneud yn hygyrch i'r mwyafrif o ddysgwyr yn y grwpiau blwyddyn a argymhellir. Fodd bynnag, efallai y bydd angen rhyw fath o drefniant mynediad ar nifer fach o ddysgwyr er mwyn iddynt allu dangos y cyrhaeddiad gorau posibl yn y profion.

Nodir y rhain yn llawn yn Atodiad 5. Wrth weinyddu'r prawf, mae'n rhaid ystyried y trefniadau mynediad y cytunwyd arnynt ymlaen llaw ar gyfer dysgwyr unigol.

Cwestiynau ac atebion

A oes rhaid i bob dysgwr yn y dosbarth sefyll y prawf?

Y pennaeth sy'n penderfynu na ddylai dysgwr sefyll prawf, ar ôl ystyried y canllawiau ar drefniadau mynediad yn Atodiad 5.

A oes rhaid i'r profion gael eu cyflwyno i ddysgwyr mewn un eisteddiad, neu a all dysgwyr gael seibiannau gorffwys?

I ddysgwyr hŷn, dylai fod modd cyflawni'r profion mewn un eisteddiad, felly ni chaniateir seibiannau oni chânt eu rhoi yng nghyd-destun anghenion penodol y dysgwr unigol (cyfeirwch at y canllawiau ar drefniadau mynediad yn Atodiad 5 a'r canllawiau ar drefniadau datgymhwyso yn Atodiad 7).

Fodd bynnag, i ddysgwyr iau ym Mlynnyddoedd 2 a 3, mae'n bosibl y bydd blinder neu ddiffyg canolbwyntio yn cael effaith andwyol ar eu perfformiad mewn prawf. Am y rheswm hwnnw, mae'n rhaid i weinyddwyr profion roi seibiant i ddysgwyr yn y grwpiau blwyddyn hynny ar adegau priodol yn ystod y profion (gweler Atodiadau 2 a 3 am beth fydd hyn yn ei olygu o ran y Prawf Darllen a'r Prawf Rhifedd (Rhesymu) unigol).

Mae seibiant gorffwys yn ddewisol i ddysgwyr ym Mlwyddyn 4, yn ôl disgrisiwn yr athro.

Pan roddir seibiannau gorffwys, mae'n bwysig sicrhau'r canlynol:

- mae'r seibiant gorffwys yn ddigonol i ddysgwyr fwrw eu blinder
- ni roddir mwy na chyfanswm yr amser penodedig ar gyfer pob prawf
- mae'r dysgwr yn cael cyfle i roi cynnig ar bob rhan o'r papur, er mwyn i'r prawf adlewyrchu ei gyrhaeddiad yn briodol
- ni roddir unrhyw wybodaeth i ddysgwyr yn ystod y seibiant a allai ddylanwadu ar eu perfformiad yn ystod y prawf
- caiff dysgwyr eu hannog i beidio â thrafod y prawf yn ystod seibiant
- caiff dysgwyr eu hatgoffa o'r pwyntiau allweddol, megis pwysigrwydd bwrw golwg dros eu gwaith, cyn ailddechrau'r prawf ar ôl seibiant.

Beth y dylwn ei wneud os bydd larwm tân yn canu yn ystod y prawf?

Yn ddelfrydol, ni ddylai ymarfer larwm tân gael ei drefnu yn ystod cyfnod y prawf. Fodd bynnag, os nad oes modd osgoi hyn neu os bydd larwm tân yn canu'n go iawn yn ystod y prawf, yna mae'n rhaid i'r prawf gael ei stopio. Os oes modd, nodwch faint o gyfnod y prawf sy'n weddill pan gaiff y prawf ei stopio. Pan fydd y sefyllfa yn mynd yn ôl i'r arferol, gellir ailddechrau'r prawf a rhoi'r amser sy'n weddill. Dylid annog dysgwyr i beidio â thrafod cynnwys y prawf nes bod y prawf wedi'i gwblhau.

Beth y dylwn ei wneud os bydd dysgwr yn cyrraedd yn hwyr am y prawf?

Yn ddelfrydol, dylai'r profion gael eu cynnal pan fydd y dosbarth cyfan yn bresennol ac na fydd dim yn tarfu arnynt. Fodd bynnag, os na fu modd i ddysgwr osgoi cyrraedd yn hwyr a bod y prawf ond wedi dechrau ers ychydig funudau, yna gallwch ofyn i'r dysgwr sefyll y prawf ochr yn ochr â'i gyd-ddysgwyr ac yna roi ychydig funudau ychwanegol ar ddiwedd cyfnod y prawf. Fel arall, efallai y byddai'n well gofyn i'r dysgwr wneud rhywbeth arall yn dawel ac yna sefyll y prawf rywbryd eto. Os felly, yna dylai'r dysgwr sefyll y prawf cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol (yn ddelfrydol ar yr un diwrnod) a dylid ei annog i beidio â thrafod cynnwys y prawf gyda'i gyd-ddysgwyr nes ei fod wedi sefyll y prawf.

Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi, os bydd dysgwr yn cyrraedd yn hwyr ar gyfer y Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) ac yn colli dechrau'r prawf pan gaiff y deunyddiau ysgogi eu cyflwyno, ni fydd modd iddynt barhau bryd hynny a bydd angen trefnu iddynt eistedd rywle arall yn ystod y prawf, a'i sefyll wedyn yn ddiweddarach.

Beth y dylwn ei wneud os bydd dysgwr yn gofyn cwestiwn i mi?

Ceisiwch osgoi unrhyw gwestiynau am bensiliau a rwberi drwy ddweud wrth ddysgwyr sut i gael rhagor o gyflenwadau. Yn gyffredinol, dilynwch yr hyn rydych yn ei wneud fel arfer yn yr ystafell ddosbarth.

Gallwch ateb cwestiynau dilys sy'n gofyn am eglurhad am beth i'w wneud ar ddechrau'r prawf. Unwaith y bydd y prawf wedi dechrau, dim ond os bydd dysgwyr yn codi eu llaw dylech ymateb. Ewch draw atynt ac atebwch eu cwestiwn yn breifat.

Os bydd pob dysgwr yn clywed y cyfarwyddiadau, ni ddylai fod angen eu hail-drodd fwy nag unwaith neu ddwy. Os ydych yn teimlo bod dysgwyr sy'n dueddol o fod yn bryderus, sefwch wrth eu hymyl ac atebwch unrhyw gwestiynau'n dawel.

Er mwyn cael canllawiau mwy manwl a phenodol ar ateb cwestiynau yn ystod y Prawf Darllen Cenedlaethol a'r Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu), cyfeiriwch at Atodiadau 2 a 3 neu'r canllawiau ar weinyddu profion penodol a ddarperir i ysgolion gyda deunyddiau'r prawf.

Atodiad 2: Y Prawf Darllen Cenedlaethol – canllawiau ar weinyddu'r prawf

Mae'r canllawiau hyn yn ymwneud â gofynion penodol gweinyddu'r Prawf Darllen Cenedlaethol a dylid eu darllen ar y cyd â'r canllawiau cyffredinol ar weinyddu profion a gyflwynir yn Atodiad 1.

Strwythur y prawf

Cyflwynir yr ymarfer cwblhau brawddegau (Blynyddoedd 2 a 3 yn unig), testunau darllen a'r cwestiynau cysylltiedig yn yr un llyfryn prawf. Mae'n ofynnol i ddysgwyr ymateb mewn amrywiaeth o ffyrdd i sawl math gwahanol o gwestiynau.

Cwestiynau ymarfer

Darperir cyfres o 'gwestiynau ymarfer' i ddysgwyr eu cwblhau cyn sefyll y prawf. Efallai na fydd rhai dysgwyr yn gyfarwydd â rhai o'r mathau o gwestiynau a ddefnyddir yn y profion hyn neu efallai y bydd angen eu hatgoffa o sut i'w cwblhau. Felly, mae'n **hanfodol** eich bod yn treulio amser yn helpu dysgwyr i ddod yn gyfarwydd â'r adran hon fel na fyddant o dan unrhyw fath o anfantais ac y byddant yn gallu dangos y cyrhaeddiad gorau posibl.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynyddoedd 2 i 6, argymhellir eich bod yn **darllen y testun ymarfer a'r cwestiynau'n uchel** a gweithio drwy bob cwestiwn, gan wneud yn siŵr bod dysgwyr yn deall sut i gwblhau pob eitem.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynyddoedd 2 a 3, mae dwy adran o 'gwestiynau ymarfer' – un ar gyfer cwblhau brawddegau a'r llall ar gyfer y cwestiynau am y testunau. Hefyd, efallai y byddwch am **atgoffa dysgwyr o sut i gwblhau mathau gwahanol o gwestiynau ar ôl unrhyw seibiannau**.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynyddoedd 7 i 9, nid oes rhaid i chi ddarllen y testun ymarfer yn uchel ond mae'n rhaid i chi sicrhau bod dysgwyr yn deall sut i gwblhau pob un o'r mathau gwahanol o gwestiynau a dylech drafod yr ateb mwyaf priodol i bob un ohonynt. Noder mai bwriad yr adran ymarfer yw helpu dysgwyr i ddod yn gyfarwydd â'r mathau gwahanol o gwestiynau yn y prawf. Os yw dysgwyr yn gyfarwydd â'r mathau o gwestiynau, yna gall y cyfnod hwn fod yn gymharol fyr.

Adnoddau

Bydd angen pen ysgrifennu neu bensil ar bob dysgwr (yn dibynnu ar ba un y maent yn ei ddefnyddio i ysgrifennu fel arfer yn yr ystafell ddosbarth) a chopi o lyfryn y prawf. Efallai y byddwch am ddarparu rwyber hefyd. **Ni** chaniateir i ddysgwyr ddefnyddio geiriaduron na thesawrysau.

Amseriadau a seibiannau gorffwys

Mae gwybodaeth o dreialon y profion yn awgrymu y dylai'r rhan fwyaf o ddysgwyr allu cwblhau'r prawf o fewn **60 munud**. Os bydd dysgwr yn eich dosbarth yn cwblhau'r prawf cyn pen 60 munud a'ch bod wedi'ch bodloni ei fod wedi cael digon o gyfle i fwrw golwg dros ei waith, dylid caniatáu iddo ddarllen yn dawel, os ydych yn teimlo bod hyn yn briodol.

Hefyd, dylech ganiatáu hyd at 25 munud cyn y prawf i roi cyfarwyddiadau'r prawf, dosbarthu'r llyfrynnau a chwblhau'r cwestiynau ymarfer.

Dylid defnyddio'r amseriadau canlynol ar gyfer y prawf hwn.

Blynyddoedd 2 a 3	Blynyddoedd 4 i 9
<ul style="list-style-type: none">• rhoi cyfarwyddiadau'r prawf a dosbarthu llyfrynnau'r prawf: hyd at bum munud• bwrw golwg dros y cwestiynau ymarfer ar gyfer cwblhau brawddegau a'u cwblhau: hyd at bum munud• dysgwyr yn gwneud y dasg o gwblhau brawddegau: 10 munud• bwrw golwg dros y mathau o gwestiynau a chwblhau'r cwestiynau ymarfer: hyd at 15 munud• dysgwyr yn cwblhau'r ddau destun/dwy adran y prawf: 50 munud (wedi'i rannu'n ddau eisteddiad 25 munud o hyd)	<ul style="list-style-type: none">• rhoi cyfarwyddiadau'r prawf a dosbarthu llyfrynnau'r prawf: hyd at bum munud• bwrw golwg dros y mathau o gwestiynau a'u cwblhau cwestiynau ymarfer: hyd at 15 munud• dysgwyr yn cwblhau'r prawf: hyd at 60 munud

Noder: Os nad yw dysgwyr wedi cwblhau adran o'r prawf pan fyddwch yn stopio'r dosbarth a symud ymlaen i'r adran nesaf, yna **gallant** fynd nôl ati os bydd digon o amser.

Gweinyddu'r prawf

Dylid darllen y canllawiau hyn ar brofion penodol ar y cyd â'r canllawiau cyffredinol ar weinyddu profion ar gyfer Profion Cenedlaethol, a gyflwynir yn Atodiad 1.

Esboniwch yr wybodaeth i ddysgwyr sydd wedi'i chyflwyno yn yr adran 'Cyn dechrau'r prawf' yn y canllawiau ar weinyddu profion.

Rhowch gopi o'r prawf i bob dysgwr.

Os bydd yn briodol, gofynnwch i ddysgwyr gwblhau clawr y llyfryn (gweler Atodiad 1).

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 a 3

Esboniwch fod llyfryn y prawf yn cynnwys sawl adran, a sawl math gwahanol o gwestiynau. Gofynnwch i ddysgwyr agor tudalen gyntaf llyfryn y prawf. Darllenwch y cyfarwyddiadau'n uchel; gallwch aralleirio'r esboniad er mwyn sicrhau bod pob dysgwr yn deall.

- Gofynnwch i ddysgwr gwblhau'r cwestiynau ymarfer; dylech ddarllen y cwestiynau'n uchel, trafodwch beth i'w wneud a pha un o'r opsiynau sydd fwyaf priodol.
- Gwnewch yn siŵr bod dysgwyr yn deall sut i gwblhau'r cwestiynau ar gwblhau brawddegau.

Yn eich geiriau eich hun, disgrifiwch y gwaith sydd i'w wneud yn y llyfryn, ond cofiwch gynnwys y pwyntiau canlynol.

- Dylai dysgwyr weithio drwy'r ddwy dudalen nesaf o'r llyfryn atebion, gan ateb cynifer o gwestiynau ag y gallant nes eu bod yn cyrraedd diwedd yr adran gyntaf; dylent stopio ar ôl cyrraedd hyn.
- Os bydd cwestiwn yn rhy anodd iddynt, dylent roi cynnig arni ac yna symud i'r un nesaf.
- Os byddant yn cael problemau, dylent ofyn am gymorth drwy godi eu llaw.
- Maent yn cael 10 munud i gwblhau'r rhan hon o'r prawf.
- Nodwch yr amser a dechreuwch y prawf.

Dylech annog dysgwyr i symud yn eu blaen drwy'r cwestiynau, yn hytrach na threulio gormod o amser ar gwestiynau na allant eu hateb.

- Ar ôl 10 munud, gofynnwch i'r grŵp neu'r dosbarth stopio.

Efallai y byddwch am roi seibiant byr i'r dysgwyr ar yr adeg hon.

- Gofynnwch i'r dysgwyr droi i'r adran nesaf.
- Darllenwch y cyfarwyddiadau'n uchel; gallwch aralleirio'r esboniad er mwyn sicrhau bod pob dysgwr yn deall.
- Felly, mae'n **hanfodol** eich bod yn treulio amser yn edrych ar y cwestiynau ymarfer – dylech ddarllen y testun yn uchel a gweithio drwy bob un o'r cwestiynau, gan wneud yn siŵr bod dysgwyr yn gwybod sut i'w cwblhau. Dylech ddarllen y cwestiynau'n uchel a thrafod yr ymatebion priodol.
- Dylech foddelu sut i ddod o hyd i'r ateb a sut i ymateb.

Yn eich geiriau eich hun, disgrifiwch y gwaith sydd i'w wneud yn y llyfryn, ond cofiwch gynnwys y pwyntiau canlynol.

- Dylai dysgwyr weithio drwy eu llyfryn prawf, gan ateb cynifer o gwestiynau ag y gallant nes eu bod yn cyrraedd diwedd yr adran gyntaf.
- Esboniwch y dylai dysgwyr ddarllen yr holl destun mewn blwch cyn dechrau ateb y cwestiynau (daliwch llyfryn prawf i fyny a phwyntiwch at bob un o'r tudalennau sy'n cynnwys testun mewn blwch er mwyn dangos beth mae angen iddynt ei wneud – dylech ond pwyntio at un testun i ddechrau).

- Unwaith eu bod wedi darllen yr holl destun, dylent fynd nôl i'r dechrau a dechrau ateb y cwestiynau.
- Os bydd cwestiwn yn rhy anodd iddynt, dylent symud ymlaen i'r un nesaf a mynd nôl yn ddiweddarach.
- Gall dysgwyr edrych ar y testun darllen mor aml ag y dymunant wrth ateb y cwestiynau.
- Os byddant yn cael problemau, dylent ofyn am gymorth drwy godi eu llaw – fodd bynnag, ni chaniateir i chi ddarllen y testun na'r cwestiynau i'r dysgwyr.
- Nodwch yr amser a dechreuwch y prawf.
- Rhwch 25 munud i ddysgwyr ddarllen y testun cyntaf ac ateb y cwestiynau arno.

Mae'n rhaid i'r dysgwyr gael seibiant bach ar yr adeg hon.

- Ar ôl seibiant, efallai y byddwch am atgoffa dysgwyr o sut i gwblhau mathau gwahanol o gwestiynau.
- Dylai dysgwyr ddarllen yr ail destun ac ateb cwestiynau arno.
- Unwaith eto, dylent ddarllen yr holl destun mewn blwch cyn dechrau ateb y cwestiynau (daliwch lyfryn prawf i fyny a phwyntiwch at bob un o'r tudalennau sy'n cynnwys testun mewn blwch er mwyn dangos beth mae angen iddynt ei wneud).
- Unwaith eu bod wedi darllen yr holl destun, dylent fynd nôl i'r dechrau a dechrau ateb y cwestiynau.
- Os bydd cwestiwn yn rhy anodd iddynt, dylent symud ymlaen i'r un nesaf a mynd nôl yn ddiweddarach.
- Gall dysgwyr edrych ar y testun darllen mor aml ag y dymunant wrth ateb y cwestiynau.
- Os byddant yn cael problemau, dylent ofyn am gymorth drwy godi eu llaw – fodd bynnag, ni chaniateir i chi ddarllen y testun na'r cwestiynau i'r dysgwyr.
- Nodwch yr amser a dechreuwch y prawf.
- Rhwch 25 munud i'r dysgwyr gwblhau'r rhan hon o'r prawf.
- Dylech annog dysgwyr i symud yn eu blaen drwy'r cwestiynau, yn hytrach na threulio gormod o amser ar gwestiynau na allant eu hateb. Pan fydd cyfnod y prawf wedi dod i ben, gofynnwch i'r dysgwyr orffen ysgrifennu.
- Yn olaf, casglwch bob llyfryn.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynnyddoedd 4 i 9

Esboniwch fod llyfryn y prawf yn cynnwys sawl adran, a sawl math gwahanol o gwestiynau.

- Gofynnwch i'r dysgwyr droi at dudalen gyntaf llyfryn y prawf.
- Darllenwch y cyfarwyddiadau'n uchel; gallwch aralleirio'r esboniad er mwyn sicrhau bod pob dysgwr yn deall.
- Mae'n **hanfodol** eich bod yn treulio amser yn edrych ar y cwestiynau ymarfer.

Pan fydd y dysgwyr wedi cwblhau'r cwestiynau ymarfer, neu wedi ymglyfarwyddo â nhw, ac rydych yn fodlon eich bod wedi ymdrin ag unrhyw ymholiadau, ewch ymlaen i weinyddu'r prif brawf.

Yn eich geiriau eich hun, disgrifiwch y gwaith sydd i'w wneud yn y llyfryn, ond cofiwch gynnwys y pwyntiau canlynol.

- Dylai dysgwyr weithio drwy eu llyfryn atebion, gan ateb cynifer o gwestiynau ag y gallant nes eu bod yn cyrraedd y diwedd.
- Os bydd cwestiwn yn rhy anodd iddynt, dylent roi cynnig arni ac yna symud i'r un nesaf.
- Dylai dysgwyr edrych ar y testun darllen mor aml ag y dymunant wrth ateb y cwestiynau.
- Os byddant yn cael problemau, dylent ofyn am gymorth drwy godi eu llaw.
- Byddant yn cael hyd at 60 munud i gwblhau'r prawf.

Nodwch yr amser a gofynnwch i'r dysgwyr ddechrau'r prawf. Dylech annog dysgwyr i symud yn eu blaen drwy'r cwestiynau, yn hytrach na threulio gormod o amser ar gwestiynau na allant eu hateb.

Dylech eu hatgoffa y gallant fynd nôl atynt ar y diwedd os bydd digon o amser.

Pan fydd cyfnod y prawf wedi dod i ben, gofynnwch i'r dysgwyr orffen ysgrifennu.

Yn olaf, casglwch bob llyfryn.

Ymateb i gwestiynau

Ni ddylech ddarllen unrhyw ran o'r testun na'r cwestiynau i'r dysgwyr heblaw am y rhai yn yr adran 'cwestiynau ymarfer'. Wrth fonitro dysgwyr wrth iddynt sefyll y prawf, ni ddylid rhoi unrhyw gymorth i ddarllen y testun na dod o hyd i'r atebion cywir.

Dylech ateb cwestiynau fel 'Ai dyna'r un cywir?' drwy ddweud 'Ticia'r un cywir yn dy farn di' neu 'Alla i ddim dweud wrthot ti – bydd angen i ti ddewis dy hun'.

Trefniadau mynediad

Nid yw'r prawf hwn yn gofyn am ysgrifennu estynedig gan ddysgwyr er mwyn ateb y cwestiynau. Fodd bynnag, ar gyfer dysgwyr sydd â nam ar eu rheolaeth echddygol, efallai y byddai'n fuddiol pe bai rhywun yn ysgrifennu eu hatebion wrth iddynt bwyntio at ateb penodol, neu ei nodi fel arall.

Gall darllenwyr ond helpu dysgwr i ddarllen y cyfarwyddiadau cyffredinol a dod o hyd i'r tudalennau y cyfeirir atynt yn y cwestiynau. Ni ddylid rhoi unrhyw gymorth arall i ddarllen.

Atodiad 3: Y Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) – canllawiau ar weinyddu'r prawf

Mae'r canllawiau hyn yn ymwneud â gofynion penodol gweinyddu'r Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) a dylid eu darllen ar y cyd â'r canllawiau cyffredinol ar weinyddu profion a gyflwynir yn Atodiad 1.

Mae'n bwysig iawn bod ysgolion yn gwbl ymwybodol o oblygiadau'r canllawiau hyn o ran paratoi ar gyfer y profion: mae'r dasg o gyflwyno'r deunyddiau ysgogi ar ddechrau pob prawf yn gofyn am waith cynllunio a pharatoi gofalus gan weinyddwr y prawf.

Mae'n bwysig nodi na ddylid defnyddio'r sgrïptiau na'r cyflwyniadau sleidiau i athrawon a ddarperir gyda'r deunyddiau ysgogi yn y prif Brofion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) ar gyfer dysgwyr sy'n defnyddio deunyddiau prawf print bras wedi'u haddasu neu ddeunyddiau prawf Braille wedi'u haddasu. Caiff sgrïptiau a deunyddiau ysgogi wedi'u haddasu eu cynnwys yn y *Nodiadau i athrawon* a ddarperir gyda'r profion wedi'u haddasu.

Strwythur y prawf

Rhoddir un llyfryn prawf i ddysgwyr.

Ar gyfer Blynyddoedd 2 a 3 yn unig, mae llyfryn y prawf wedi'i rannu'n ddwy adran, y mae pob un yn ymwneud â set wahanol o ddeunyddiau ysgogi a gyflwynir i ddysgwyr yn union cyn dechrau ar y cwestiynau cysylltiedig.

Ar gyfer Blynyddoedd 4 i 9, mae'r grŵp cychwynnol o gwestiynau yn gysylltiedig â'r deunyddiau ysgogi a gyflwynir i ddysgwyr ar ddechrau'r prawf. Yna, bydd rhagor o gwestiynau gyda chyd-destunau annibynnol.

Adnoddau

Bydd angen pen ysgrifennu neu bensil ar bob dysgwr (yn dibynnu ar ba un y maent yn ei ddefnyddio fel arfer yn yr ystafell ddosbarth), copi o lyfryn y prawf, pren mesur a rwber.

Blynyddoedd 2 i 4	Ni chaniateir i ddysgwyr ddefnyddio cyfrifianellau.
Blynyddoedd 5 i 9	Caniateir i ddysgwyr ddefnyddio cyfrifianellau a dylid eu hannog i'w defnyddio lle y bo hynny'n briodol.

Amseriadau a seibiannau gorffwys

Ni ddylai'r prawf bara am fwy na 30 munud i gyd.

Dylid neilltuo hyd at 15 munud cyn y prawf (neu ran o'r prawf) i roi cyfarwyddiadau'r prawf, dosbarthu'r llyfrynau a chyflwyno'r deunyddiau ysgogi.

Os rhoddir seibiant, dylid casglu'r llyfrynnau a'u dychwelyd i'r dysgwyr pan fydd y prawf yn ailddechrau.

Dylid dweud wrth ddysgwyr sy'n gorffen yn gynnar am fwrw golwg dros eu gwaith, ond yna dylid caniatáu iddynt ddarllen yn dawel, os yw'r athro yn teimlo bod hyn yn briodol.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 a 3

Mae'n rhaid i gyfnod y prawf gael ei rannu'n ddwy adran 15 munud er mwyn cyd-fynd â'r ddwy set o gyd-destunau ysgogi a chwestiynau. Rhwng yr adrannau, dylid rhoi seibiant i ddysgwyr er mwyn atal blinder neu ddiffyg canolbwyntio. Yr athro a gaiff bennu hyd y seibiant hwn, ond dylai fod yn ddigonol i sicrhau bod dysgwyr yn bwrw eu blinder cyn dechrau ail ran y prawf. Gwnewch yn siŵr na roddir unrhyw fewnbwn i ddysgwyr yn ystod y seibiant a allai ddylanwadu ar eu perfformiad yn y prawf. Dylech eu hannog i beidio â thrafod y prawf.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlwyddyn 4

Dim ond os bydd yr athro yn asesu bod hyn yn briodol y caiff cyfnod y prawf ei rannu'n ddwy adran 15 munud er mwyn atal blinder neu ddiffyg canolbwyntio. Yr athro a gaiff bennu hyd y seibiant hwn ond dylai fod yn ddigonol i sicrhau bod dysgwyr yn bwrw eu blinder cyn dechrau ail adran y prawf. Gwnewch yn siŵr na roddir unrhyw fewnbwn i ddysgwyr yn ystod y seibiant a allai ddylanwadu ar eu perfformiad yn y prawf. Dylech eu hannog i beidio â thrafod y prawf.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynnyddoedd 5 i 9

Dylai'r prawf gael ei sefyll mewn un eisteddiad.

Paratoi ar gyfer y prawf

Cyn y prawf, mae'n rhaid i ysgolion sicrhau'r canlynol:

- gallant gael mynediad at y deunyddiau ysgogi ar y ddisg a ddarperir. Caiff canllawiau technegol ar gael mynediad at y deunyddiau ysgogi eu darparu cyn cyfnod y prawf
- mae'r aelod o staff sy'n cyflwyno'r deunyddiau ysgogi wedi darllen drwy'r sgript a ddarperir ac wedi ei llwyr ddeall, ynghyd â'r cyflwyniad ar y ddisg.
- mae lleoliad y prawf yn briodol ar gyfer cyflwyno'r deunyddiau, mae offer i daflunio'r deunyddiau ysgogi (cyfrifiadur, nid chwaraewr CD) yn bresennol ac yn gwbl weithredol, a gall pob dysgwr weld a chlywed y cyflwyniad, ond eto weithio'n unigol unwaith bod y prawf wedi dechrau.

Pan fydd y deunyddiau ysgogi yn cael eu cyflwyno, gall y dysgwyr eistedd gyda'i gilydd, e.e. ar y llawr, ond mae'n rhaid iddynt symud i'w priod le i gwblhau'r prawf.

Gweinyddu'r prawf

Esboniwch yr wybodaeth i ddysgwyr sydd wedi'i chyflwyno yn yr adran 'Cyn dechrau'r prawf' yn y canllawiau ar weinyddu profion.

Rhowch gopi o'r prawf i bob dysgwr.

Os bydd yn briodol, gofynnwch i ddysgwyr gwblhau clawr y llyfryn (gweler Atodiad 1).

Esboniwch i'r dysgwyr (gan ddefnyddio eich geiriau eich hun):

- ni allwch eu helpu i ateb unrhyw un o'r cwestiynau, ond os bydd angen cymorth arnynt i ddarllen cwestiwn, dylent godi eu llaw
- dylent bob amser ddangos eu gwaith cyfrifo (dylid pwysleisio hyn)
- dylent wneud eu gwaith cyfrifo yn y blychau a ddarperir, ond gallant ysgrifennu unrhyw le ar y dudalen. Gallant hefyd ysgrifennu ar ddiagramau/graffiau, ac ati os dymunant
- os bydd cwestiwn yn rhy anodd iddynt, dylent roi cynnig arni ac yna symud i'r un nesaf
- byddant yn cael 30 munud i gwblhau'r prawf (os rhoddir seibiant gorffwys, dywedwch wrthynt pryd y bydd yn digwydd)
- pan fyddant wedi gorffen, dylent fynd nôl a rhoi cynnig ar unrhyw gwestiynau nad ydynt wedi ceisio eu hateb eto. Dylent fwrw golwg dros eu gwaith a dim ond ar ôl gwneud hynny y dylent nodi eu bod wedi cwblhau'r prawf drwy godi eu llaw.

Ar gyfer Blynyddoedd 2 a 3, mae'n bwysig sicrhau bod dysgwyr yn ymwybodol na ddylent symud ymlaen i ail adran y llyfryn nes eu bod wedi cael cyfarwyddyd i wneud hynny. Esboniwch, ar gyfer adran gyntaf y prawf, y byddant yn ateb cwestiynau nes eu bod yn gweld 'Stopiwch yma'; yna dylent stopio a bwrw golwg dros eu gwaith. Ar gyfer ail adran y prawf, gofynnwch i'r dysgwyr agor eu llyfryn ar dudalen berthnasol y prawf. Dywedwch wrthynt hefyd fod y prawf yn cynnwys cwestiynau ar y dudalen gefn.

Cyflwyno'r deunyddiau ysgogi

Ewch drwy'r cyflwyniad, gan ddefnyddio'r sgrïpt a ddarperir (ar gyfer Blynyddoedd 2 a 3 mae dau gyflwyniad ar wahân sy'n gysylltiedig â dwy adran y prawf). Dylid eu cyflwyno gyda diddordeb a brwdfrydedd.

Gallwch ddefnyddio'ch geiriau eich hun i ymhelaethu ar y sgrïpt os dymunwch, am ei bod yn bwysig iawn bod dysgwyr yn deall y senario ac yn ymddiddori ynddo.

Dylech annog dysgwyr i ymddiddori yn y cyflwyniad drwy gwestiynau a thrafodaeth gyda'u cyd-ddysgwyr fel y bo'n briodol. Fodd bynnag, mae'n hanfodol nad yw hyn yn arwain at roi cymorth yn anfwriadol i ddysgwyr yng nghwestiynau'r prawf eu hunain, felly dylech ofalu eich bod yn cyfyngu'ch trafodaeth ar y cam hwn (ac yn ystod y prawf ei hun) i gyd-destun a chynnwys y deunyddiau ysgogi eu hunain.

Ni ellir rhoi unrhyw gymorth gyda'r rhifedd sydd i'w asesu.

Unwaith y byddwch wedi cwblhau'r cyflwyniad, gan gynnwys y nodiadau yn y sgrïpt sy'n atgoffa dysgwyr i ddangos eu gwaith cyfrifo, bwrw golwg dros eu gwaith ac ati, nodwch yr amser a dechreuwch y prawf.

Os bydd dysgwyr yn eich dosbarth yn cwblhau'r prawf cyn pen 30 munud a'ch bod wedi'ch bodloni eu bod nhw i gyd wedi cael digon o gyfle i fwrw golwg dros eu gwaith, dylid caniatáu iddynt ddarllen yn dawel, os ydych yn teimlo bod hyn yn briodol.

Pan fydd cyfnod y prawf wedi dod i ben, gofynnwch i'r dysgwyr orffen ysgrifennu.

Yn olaf, casglwch bob llyfryn.

Ymateb i gwestiynau

Dylech annog dysgwyr i ofyn cwestiynau pan fydd y deunyddiau ysgogi yn cael eu cyflwyno: mae'n bwysig eu bod yn deall y cyd-destun, fel y gallant ddeall cwestiynau'r prawf sy'n dilyn yn hawdd. Fodd bynnag, dylech fod yn ofalus nad ydych yn rhoi gwybodaeth sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r rhifedd sy'n destun y prawf.

Yn ystod y prawf, gellir rhoi cymorth i ddysgwyr ddarllen y testun ond ni chaniateir i chi esbonio'r ystyr rhifyddol. Gallwch eu hatgoffa o gyd-destunau ond dylech ateb cwestiynau fel 'Beth yw ystyr xxx?' drwy ddweud 'Beth wyt ti'n ei feddwl? – beth am roi cynnig ar geisio gweithio'r peth allan dy hun'.

Trefniadau mynediad

Fel y nodir yn Atodiad 5, efallai y byddai'n fuddiol i rai dysgwyr pe baent yn gweithio mewn ystafell ar wahân.

Fodd bynnag, mae'n bwysig cofio bod yn rhaid i drefniadau gael eu gwneud ymlaen llaw er mwyn sicrhau bod y dysgwr yn gallu cael mynediad at y deunyddiau ysgogi, naill ai o fewn grŵp mawr cyn symud i ystafell ar wahân, neu'n unigol yn yr ystafell arall.

Nid yw'r prawf hwn yn gofyn am ysgrifennu estynedig gan ddysgwyr er mwyn ateb y cwestiynau. Fodd bynnag, ar gyfer dysgwyr sydd â nam ar eu rheolaeth echddygol, efallai y byddai'n fuddiol pe bai rhywun yn ysgrifennu eu hatebion wrth iddynt arddweud eu hymateb.

Mae'n dderbyniol darparu darlennydd i ddysgwyr sy'n cael anhawster darllen ar gyfer Profion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu). Fodd bynnag, mae'n rhaid i ddarllenwyr sicrhau mai'r unig gymorth y maent yn ei roi yw cymorth i ddarllen y testun: dylent ofalu nad ydynt yn helpu dysgwyr yn anfwriadol i ddeall neu ymateb i'r rhifedd sy'n cael ei asesu.

Atodiad 4: Asesiadau Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) – canllawiau gweinyddu

Mae'r canllawiau hyn yn ymwneud â gofynion penodol gweinyddu'r Asesiadau Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol).

Strwythur yr asesiad

Caiff yr Asesiadau Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) eu creu o gronfa fawr o gwestiynau sy'n seiliedig ar y sgiliau yn y Fframwaith Rhifedd Cenedlaethol ar gyfer Blynyddoedd 2 i 9. Dewisir y cwestiwn cyntaf i fod yn briodol i ddysgwyr yn ei flwyddyn cwricwlwm bresennol, ond gall yr athro ddadwneud hyn lle y bo angen, os yw dysgwr yn gweithio ar lefel dipyn yn is na'i flwyddyn cwricwlwm. Dewisir cwestiynau dilynol o'r gronfa o gwestiynau fel y disgrifir isod.

Caiff pob asesiad ei deilwra yn ôl ymatebion y dysgwr, h.y. mae'n dewis cwestiynau i'w cyflwyno i'r dysgwr yn seiliedig ar atebion y dysgwr i gwestiynau blaenorol. Mae'r system asesu yn stopio'r asesiad unwaith y bydd wedi casglu digon o wybodaeth i wneud penderfyniad dibynadwy ar sgiliau'r dysgwr neu unwaith y bydd y dysgwr yn cyrraedd uchafswm nifer y cwestiynau a ganiateir. Mae'r broses personoli hon yn golygu y bydd pob dysgwr yn gweld set wahanol o gwestiynau ac y bydd nifer y cwestiynau yn amrywio. Er y bydd dysgwyr yn gweithio wrth eu pwysau, bydd yr asesiad yn cymryd tua 30 munud fel arfer.

Asesiadau ymgysfarwyddo

Darperir asesiadau ymgysfarwyddo er mwyn i athrawon eu defnyddio gyda dysgwyr cyn iddynt sefyll y prawf.

Mae pob un yn cynnwys naw cwestiwn, sy'n cynnwys enghreifftiau o bob un o'r mathau o gwestiynau a ddefnyddir yn yr asesiadau personol. Efallai na fydd rhai dysgwyr yn gyfarwydd â rhai o'r mathau o gwestiynau neu efallai nad ydynt wedi cwblhau asesiadau ar gyfrifiadur. Felly, mae'n **bwysig iawn** eich bod yn treulio amser yn helpu dysgwyr i ddod yn gyfarwydd â defnyddio'r deunyddiau hyn fel y bydd yr asesiad, pan fyddant yn ei sefyll, yn rhoi'r wybodaeth orau bosibl am eu sgiliau.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 i 6, argymhellir eich bod yn **darllen y cwestiynau ymgysfarwyddo yn uchel** a gweithio drwy bob cwestiwn, gan wneud yn siŵr bod dysgwyr yn deall sut i gwblhau pob cwestiwn.

Ar gyfer dysgwyr ym Mlynnyddoedd 7 i 9, nid oes rhaid i chi ddarllen y cwestiynau yn uchel ond mae'n rhaid i chi sicrhau bod dysgwyr yn deall sut i gwblhau pob un o'r mathau gwahanol o gwestiynau a dylech drafod yr ateb mwyaf priodol i bob un ohonynt.

Dylid cynnal asesiadau ymgysfarwyddo ychydig cyn asesiad personol (ond nid yn yr un wers o reidrwydd) a dylai fod modd i ddysgwyr ei weld ar unrhyw adeg.

Trefnu mynediad at yr asesiadau

Cael mynediad at yr asesiadau

Bydd ysgolion yn defnyddio Hwb (hwb.llyw.cymru/) i fewngofnodi a chael mynediad at yr asesiadau.

I gael gwybod sut y gall defnyddwyr Hwb gael gafael ar enw defnyddiwr a chyfrinair, gweler y ddolen ganlynol: hwb.gov.wales/getting-started.

Dylai ysgolion nodi bod gwefan yr asesiadau yn dibynnu ar ddata gan system gwybodaeth reoli ysgolion. Bydd angen i ysgolion sicrhau bod eu system gwybodaeth reoli yn gyfredol a bod Cleient Darparu Hwb⁴ yn cael ei redeg yn rheolaidd.

Trefnu mynediad

Y tro cyntaf, mae'n rhaid i'r pennaeth, neu'r aelod o staff sy'n gweithredu ar ei r(h)an, ddefnyddio ei fanylion/manyion mewngofnodi ar gyfer gwefan Hwb, a chânt ei (h)atgoffa i gydnabod cyfrifoldeb am ddiogelu data'r ysgol.

Ar ôl gwneud hyn, gellir neilltuo mynediad i athrawon eraill ac aelodau eraill o staff er mwyn iddynt ddefnyddio gwefan yr asesiadau.

Mae pedwar opsiwn mynediad gwahanol.

1. Gweinyddu: defnyddiwr sy'n gallu trefnu a hwyluso asesiad, a gweld adborth ac adroddiadau ar yr ysgol gyfan. Yn ogystal â hyn, defnyddiwr sy'n gallu golygu'r swyddogaethau a'r mynediad ar gyfer aelodau eraill o staff. Pennaeth, neu aelod o staff sy'n gweithredu ar ei r(h)an, sy'n gallu neilltuo'r swyddogaeth 'Gweinyddu' i ddefnyddwyr ychwanegol. ('Defnyddiwr' yw unrhyw aelod o staff sy'n gallu cael mynediad at wefan yr asesiadau.)
2. Hwyluso a dadansoddi: defnyddiwr sy'n gallu trefnu a hwyluso asesiad, a gweld adborth ac adroddiadau.
3. Hwyluso: defnyddiwr sy'n gallu trefnu a hwyluso asesiad.
4. Dim mynediad: defnyddiwr na all gael mynediad at asesiadau nac adborth nac adroddiadau.

Noder: Argymhellir bod y swyddogaeth 'Gweinyddu' yn cael ei neilltuo'n gynnil, a dim ond i'r aelodau hynny o staff y mae'n hanfodol iddynt gael y lefel hon o fynediad.

Caiff pob aelod o staff ei atgoffa o gyfrinachedd a diogelwch data.

⁴ Gweler yr adran gymorth ar Cleient Darparu Hwb yn hwb.gov.wales/hwb-provisioning-client.

Cyn gweinyddu asesiad

Cadarnhau'r trefniadau TG

Er mwyn rhedeg asesiad personol, bydd angen y canlynol ar ysgolion:

- cysylltiad â'r rhyngwrdd – fel arfer bydd angen i chi gael lled band o 2Mbps o leiaf os ydych yn asesu dosbarth o 30 o ddysgwyr, heb unrhyw alwadau sylweddol eraill ar y rhwydwaith ar y pryd
- dyfeisiau – gall ysgolion ddefnyddio cyfuniad o ddyfeisiau wrth redeg asesiadau
- manylion mewngofnodi Hwb ar gyfer pob dysgwr sy'n sefyll yr asesiad.

Dyfeisiau y gellir eu defnyddio

Mae'r asesiadau wedi cael eu cynllunio i gydweddu ag ystod eang o ddyfeisiau. Bydd aelodau o staff yn gallu trefnu asesiadau yn unol â dymuniadau a chyfleusterau eu hysgol. Gall yr asesiadau gael eu sefyll gan ddysgwyr unigol neu mewn grwpiau bach, yn dibynnu ar y dyfeisiau sydd ar gael.

Gellir defnyddio'r asesiadau ar y canlynol:

- cyfrifiaduron pen desg
- gliniaduron – gan gynnwys Chromebooks
- llechi – gan gynnwys iPads

sydd â phorwr modern wedi'i osod (gweler yr adran nesaf).

Cyn rhedeg unrhyw asesiad, dylai dyfeisiau fod wedi'u gwefru'n llawn a'u diweddarau.

Porwyr y gellir eu defnyddio

Dylech ddefnyddio un o'r porwyr canlynol (dyma'r gofynion sylfaenol o ran porwyr):

- Google Chrome 59
- Internet Explorer 11
- Mozilla Firefox 55
- Safari 10.

Trefnu asesiadau

Noder: Mae'n rhaid i'r pennaeth, neu'r aelod enwebedig o staff, neilltuo mynediad cyn y gall defnyddwyr drefnu asesiadau neu gael adborth.

Mae'n rhaid i asesiadau gael eu trefnu ar ddiwrnod ysgol penodol ac o leiaf y diwrnod cyn i'r asesiad gael ei gynnal. Mae'n rhaid i ysgolion ddefnyddio gwefan yr asesiadau a gyrchir drwy Hwb, er mwyn trefnu asesiadau. Mae canllaw cam wrth gam ar drefnu asesiadau ar gael ar y wefan hon.

Bydd cwestiwn cychwynnol yn cael ei neilltuo i ddysgwyr yn seiliedig ar eu grŵp blwyddyn cwricwlwm ar gyfer yr asesiad cyntaf y maent yn ei sefyll (neu gall yr athro

ddad-wneud hyn a rhoi cwestiwn cychwynnol haws os yw hynny'n briodol). Mewn asesiadau yn y dyfodol, bydd y system yn dewis cwestiwn yn seiliedig ar lefel gallu a bennwyd gan yr asesiad blaenorol.

Wrth drefnu asesiadau, gall aelodau o staff ddewis p'un a fydd yr asesiad yn cael ei sefyll yn Gymraeg neu yn Saesneg, a gallant hefyd ddewis opsiynau hygrychedd, newidiadau lliw a chyferbyniad (gweler Atodiad 6).

Amseriadau a seibiannau gorffwys

Cyn dechrau asesiad, dylid rhoi amser i ddysgwyr fewngofnodi a sefyll asesiadau ymglyfarwyddo, os nad ydynt eisoes wedi gwneud hynny.

Ni phennir terfyn amser ar gyfer yr asesiad, felly gall y dysgwr ymateb i'r cwestiynau a gyflwynir wrth ei bwysau ei hun. Dylid annog dysgwyr i symud ymlaen drwy'r cwestiynau, yn hytrach na threulio gormod o amser ar gwestiynau na allant eu hateb. Mae'r asesiadau yn cymryd tua 30 munud ar gyfartaledd ac fel arfer maent yn amrywio rhwng 20 a 40 munud.

Cynghorir aelodau o staff i arfer eu barn broffesiynol yn achos dysgwyr sy'n cymryd mwy o amser na hyn i gwblhau'r asesiad. Gall aelodau o staff ddewis annog y dysgwr i weithio'n gyflymach neu roi'r gorau i asesiad sy'n cymryd amser afresymol o hir. Gall yr aelod o staff oedi neu ganslo'r asesiad.

Gellir rhoi seibiannau i ddysgwyr o unrhyw oedran, a gellir cynnal asesiad fesul tipyn drwy gydol y diwrnod ysgol. Argymhellir bod aelodau o staff yn rhoi ystyriaeth benodol i ddysgwyr iau, ac y dylai dysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 a 3 gael seibiant ar ôl 15 munud. Dylai aelodau o staff fonitro i benderfynu pryd neu os bydd seibiannau yn briodol i ddysgwyr eraill.

Pan gaiff asesiad ei oedi neu ei stopio, caiff canlyniadau'r cwestiynau y mae'r dysgwr wedi'u hateb eu lanlwytho am 6p.m. ar y diwrnod y cafodd yr asesiad ei sefyll oni chafodd yr asesiad ei ganslo. Ni ellir ailddechrau nac aildrefnu asesiad lle mae atebion wedi cael eu cyflwyno.

Gosod yr ystafell ddosbarth

Ar ddiwrnod asesiad, gwnewch yn siŵr eich bod wedi cwblhau'r canlynol:

- mae'r ystafell wedi'i gosod fel y gall dysgwyr weithio ar ddyfeisiau'n annibynnol
- os yw gliniaduron a llechi yn cael eu defnyddio, gwnewch yn siŵr eu bod wedi'u gwefru ac yn barod i'w defnyddio ar gyfer asesiad
- mae papur, a phen ysgrifennu neu bensil ar gael i ddysgwyr ar gyfer unrhyw waith cyfrifo bras
- mae aelodau o staff wedi ystyried gweithgareddau i ddysgwyr sy'n gorffen yn gynnar.

Dysgwyr yn mewngofnodi

Pan gaiff eu hasesiad ei ryddhau gan athro neu aelod o staff ar wefan yr asesiadau, dylai dysgwyr fynd i hwb.llyw.cymru/ a mewngofnodi â Hwb drwy ddefnyddio eu manylion mewngofnodi. Dylent gael cymorth i fewngofnodi os bydd angen. Dylai ddysgwyr fynd i wefan yr asesiadau a chlicio 'Rhifedd (Gweithdrefnol)'.

Hwyluso asesiad personol

Ar y dyddiad y mae asesiad wedi cael ei drefnu, gall staff sydd â swyddogaethau 'Hwyluso' 'Hwyluso a dadansoddi' neu 'Gweinyddu' hwyluso asesiad. Dylai staff fewngofnodi â Hwb a mynd i wefan yr asesiadau. Yn gyntaf, bydd angen rhyddhau'r asesiadau i'w defnyddio gan y dysgwr. Gall defnyddwyr hwyluso'r asesiadau o'r adran 'Asesiadau heddiw' ar dudalen yr 'Hafan', neu'r dudalen 'Asesiadau'. Gweler y canllawiau ar wefan yr asesiadau i gael manylion am hyn.

Cyn i'r asesiad ddechrau, dylai aelodau o staff atgoffa dysgwyr o nodweddion allweddol yr asesiadau hyn.

- **Ni all dysgwyr fynd nôl a newid ateb unwaith eu bod wedi symud ymlaen i'r cwestiwn nesaf.**
- Os bydd dysgwyr yn cael anhawster gyda chwestiwn penodol ac na allant ei ateb, dylent **symud ymlaen i'r cwestiwn nesaf.**
- Os bydd angen cymorth ar ddysgwr i ddarllen cwestiwn, dylai godi ei law a gofyn i athro neu aelod o staff (sy'n gallu darllen y cwestiwn ond na ddylai helpu gyda'r cynnwys rhifyddol).
- Efallai y bydd angen i ddysgwyr sgrolio i lawr ar sgriniau i weld cynnwys llawn cwestiwn. Bydd hysbysiad gwyrdd yn ymddangos ar y sgrin i'w rhybuddio am hyn.
- Os bydd dysgwyr am weld y cwestiwn yn yr iaith amgen (Cymraeg/Saesneg) dylent glicio ar yr eicon ar waelod y sgrin.
- Os bydd dysgwr yn cael problemau gyda'i gyfrifiadur/dyfais, dylai godi ei law a dweud wrth athro neu aelod o staff.
- Mae dysgwyr yn deall eu bod yn gallu defnyddio papur a phen ysgrifennu neu bensil i gyfrifo'n fras, ond bod yn rhaid iddynt deipio eu hateb ar y sgrin.
- **Nid yw hyd yr asesiad yn adlewyrchu gallu'r dysgwr a dylai dysgwyr weithio wrth eu pwysau eu hunain.** Bydd yr asesiadau yn cymryd tua 30 munud, ond bydd hyn yn amrywio (maent yn para rhwng 20 munud a 40 munud fel arfer, yn dibynnu ar ba mor gyflym y mae'r dysgwr yn gweithio a faint o gwestiynau y mae'n eu cael).
- Nid oes terfyn penodol o ran hyd; pan fydd y system wedi casglu digon o wybodaeth daw'r asesiad i ben yn awtomatig.
- Mae uchafswm nifer o gwestiynau wedi cael ei osod ar gyfer pob asesiad; os cyrhaeddir hwn, daw'r asesiad i ben yn awtomatig.

Yn ystod yr asesiad, dylai'r athro neu aelod o staff edrych i weld:

- a yw dysgwyr yn mynd drwy'r cwestiynau a symud ymlaen os nad ydynt yn gwybod beth yw'r ateb i gwestiwn penodol
- a yw dysgwyr yn gweithio'n onest ac yn annibynnol

- a oes gan ddysgwyr bapur a phen ysgrifennu neu bensil ar gyfer cyfrifo bras
- **nad yw cyfrifianellau nac offer eraill yn cael eu defnyddio**
- bod dysgwyr yn cael cymorth i ddarllen cynnwys cwestiwn os oes angen, ond nad ydynt yn cael cymorth gyda chyfrifo neu ddull
- os bydd digwyddiad neu darfu, gellir oedi asesiadau, eu hailddechrau neu eu canslo ar wefan yr asesiadau.

Swyddogaeth iaith amgen

Wrth drefnu asesiad i ddysgwyr, gall aelodau o staff osod yr iaith y caiff yr asesiad ei sefyll ynddi: Cymraeg neu Saesneg. Yn y naill achos neu'r llall, bydd fersiwn iaith amgen y cwestiwn ar gael fel ffenestr naid ar unrhyw adeg. Drwy glicio ar yr eicon ar waelod y sgrin bydd dysgwyr yn gallu gweld cynnwys yr asesiad yn yr iaith arall. Arddangosir y fersiwn iaith amgen fel delwedd ac ni all y dysgwr ateb cwestiwn yn yr iaith amgen.

Ymateb i gwestiynau

Gellir darllen cwestiynau'r asesiad yn uchel i ddysgwyr os bydd angen. Ni ddylid rhoi unrhyw gymorth gyda chynnwys rhifyddol y cwestiynau.

Dylech ateb cwestiynau fel 'Ai dyna'r un cywir?' drwy ddweud 'Dewisa'r un cywir yn dy farn di'.

Trefniadau mynediad

Gweler Atodiad 6 am y trefniadau mynediad ar gyfer yr asesiadau personol.

Ar ôl yr asesiad

Bydd adroddiadau ar ddysgwyr ar gael i'r aelodau hynny o staff sydd â swyddogaethau 'Gweinyddu' neu 'Hwyluso a dadansoddi' ddiwrnod ar ôl i'r asesiadau gael eu sefyll. Dylai'r aelodau hynny o staff fewngofnodi â Hwb a gwefan yr asesiadau er mwyn cael yr adborth. Mae'n rhaid i'r adroddiadau ar ddysgwyr gael eu rhyddhau gan yr aelod o staff er mwyn i'r dysgwyr eu gweld. Unwaith y bydd yr adroddiadau ar ddysgwyr yn cael eu rhyddhau, bydd y dysgwyr yn gallu eu gweld drwy Hwb.

Mae nifer o adroddiadau ar y dosbarth, sy'n crynhoi perfformiad y grŵp cyfan, hefyd ar gael at ddefnydd staff. Ceir rhagor o wybodaeth am yr adroddiadau sydd ar gael a sut i'w defnyddio ar wefan yr asesiadau.

Atodiad 5: Trefniadau mynediad ar gyfer profion sydd ar bapur

Mae'r Prawf Darllen Cenedlaethol a'r Prawf Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) wedi'u cynllunio i gefnogi addysgeg a phrosesau gwella ysgolion, gan gynhyrchu data y gall athrawon eu defnyddio i gael darlun cywir o ddysgwyr o ran ei sgiliau a'i allu o'i gymharu â dysgwyr eraill.

Mae'r profion, sy'n cael eu sefyll gan ddysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 i 9 ym mhob ysgol a gynhelir yng Nghymru, wedi cael eu cynllunio gan ystyried mynediad dysgwyr. Disgwylir y bydd bron bob dysgwr yn gallu eu sefyll heb drefniadau arbennig. Bydd gan ysgolion rywfaint o ddisgresiwn o ran sut maent yn gweinyddu'r profion, a cheir rhagor o ganllawiau yn Atodiadau 1, 2 a 3.

Fodd bynnag, rydym yn cydnabod y gall rhai dysgwyr wynebu heriau wrth sefyll y profion, ac y bydd yn amhosibl i rai dysgwyr eu sefyll. Diben y canllawiau hyn yw helpu penaethiaid ac ysgolion o ran:

- deall pa drefniadau y gallant eu gwneud i helpu eu dysgwyr i sefyll y profion
- deall yr amrywiaeth o bapurau prawf wedi'u haddasu sydd ar gael
- nodi'r dysgwyr hynny na fyddant yn gallu sefyll y profion, am amrywiaeth o resymau, hyd yn oed pan ddefnyddir yr holl addasiadau sydd ar gael, a llunio barn yn eu cylch.

Drwy ystyried yn briodol y ffactorau a amlinellir yn y canllawiau hyn, bydd ysgolion yn gallu helpu cynifer o'u dysgwyr â phosibl i sefyll y profion a gwneud penderfyniadau priodol, ar sail tystiolaeth, mewn perthynas â'r rhai hynny na allant sefyll y profion.

Trefniadau mynediad

Dysgwyr y gall fod angen trefniadau mynediad arnynt

Bwriedir i'r profion asesu gallu dysgwyr mewn ffordd deg a chymaradwy, gyda chynifer o ddysgwyr â phosibl yn cael cyfle i'w sefyll. Mae'r profion wedi'u cynllunio fel y gall llawer o ddysgwyr ag AAA neu anabledau eu sefyll yn eu fformat safonol.

Fodd bynnag, efallai y bydd angen i weinyddwyr addasu'r trefniadau gweinyddol ar gyfer rhai dysgwyr fel y gallant ddangos yn llawn yr hyn a wyddant a'r hyn y gallant ei wneud. Mae'r trefniadau mynediad yn **addasiadau sy'n seiliedig yn bennaf ar yr hyn sy'n cael ei wneud fel arfer yn yr ystafell ddosbarth ar gyfer anghenion penodol**. Ni ddylent roi mantais i ddysgwyr unigol na'u rhoi o dan anfantais, na newid gofynion yr asesiad. Dylai'r rhai sy'n gweinyddu'r profion benderfynu p'un a oes unrhyw drefniadau mynediad yn briodol drwy ystyried yr asesiad o anghenion dysgwyr unigol yn ofalus.

Mae gan ddysgwr sy'n anabl o fewn ystyr Deddf Cydraddoldeb 2010, ac sydd o dan anfantais sylweddol o'i gymharu â dysgwr nad yw'n anabl, yr hawl i gael addasiad rhesymol i ddileu neu, os nad yw hynny'n bosibl, leihau'r anfantais.

Er symlrwydd, yn y canllawiau hyn defnyddir y term 'trefniadau mynediad' ar gyfer trefniadau i ddysgwyr heb anableddau ac addasiadau rhesymol i ddysgwyr ag anableddau.

Gall trefniadau mynediad fod yn briodol i ddysgwyr:

- sydd wedi cael datganiad AAA fel y'i disgrifir yn *Cod Ymarfer Anghenion Addysgol Arbennig Cymru* (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2002)
- y darperir ar eu cyfer yn yr ysgol gan ddefnyddio Gweithredu gan yr Ysgol neu Gweithredu gan yr Ysgol a Mwy **ac** y mae eu hanhawster neu eu hanabledd dysgu yn effeithio'n sylweddol ar fynediad at y profion.
- sydd ag anabledd nad yw'n gyfystyr ag AAA ond sy'n gofyn am drefniadau mynediad amgen
- na allant sefyll prawf na gweithio ar brawf am gyfnod estynedig oherwydd anabledd neu anhawster ymddygiadol, emosiynol neu gymdeithasol
- y mae Cymraeg/Saesneg yn iaith ychwanegol iddynt ac nad ydynt yn rhugl iawn yn Gymraeg/Saesneg.

Addasiadau i'r profion

Oherwydd yr amrywiaeth eang o anghenion ac amgylchiadau dysgwyr, nid oes modd rhoi rheolau hollgynhwysfawr ynglŷn â defnyddio addasiadau. Dylai'r rhai sy'n gweinyddu'r profion ddefnyddio eu gwybodaeth am ddysgwyr unigol wrth benderfynu pa addasiadau i'w gwneud, gan gofio natur a lefel y cymorth y mae'r dysgwyr hyn yn ei gael fel arfer yn yr ystafell ddosbarth. Mae'r llawlyfr a'r canllawiau ar y prawf a ddarperir ar gyfer y rhai sy'n archebu papurau wedi'u haddasu yn rhoi cyngor penodol ar gyfer anghenion penodol, e.e. anghenion oherwydd nam ar y golwg neu nam ar y clyw.

Ymhlith yr addasiadau a ganiateir mae llungopio'r profion ar bapur lliw, neu chwyddo unrhyw fformat ar y prawf i faint penodol. Fodd bynnag, dylai ysgolion fod yn ofalus wrth addasu papurau lle cyfeirir at dudalennau eraill yn y profion, neu lle mae diagramau wedi cael eu lluniadu wrth raddfa. Gellir hefyd ddefnyddio troshaenau lliw neu lensys hidlo lliw yn achos dysgwyr sydd â dyslecsia os mai dyna'r hyn a ddefnyddir fel arfer yn yr ystafell ddosbarth.

Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi na ddylai'r sgrïptiau na'r cyflwyniadau sleidiau i athrawon a ddarperir ar y cyd â'r deunyddiau ysgogi yn y prif Brofion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) gael eu defnyddio ar gyfer dysgwyr sy'n defnyddio deunyddiau prawf print bras wedi'u haddasu neu ddeunyddiau prawf Braille wedi'u haddasu. Mae sgrïptiau a deunyddiau ysgogi i'r dysgwyr hyn wedi'u cynnwys yn y *Nodiadau i athrawon* a ddarperir ar y cyd â'r profion wedi'u haddasu.

Ysgrifenyddion

Gellir defnyddio ysgrifenyddion ar gyfer unrhyw brawf i ddysgwyr a fyddai fel arfer yn cael y math hwn o gymorth yn yr ystafell ddosbarth neu y mae angen ysgrifennydd arnynt o ganlyniad i nam diweddar. Dim ond o dan yr amgylchiadau canlynol y dylid defnyddio ysgrifennydd i roi cymorth i ddysgwr:

- lle mae'r dysgwr yn defnyddio Braille
- lle na all y dysgwr ysgrifennu eu hatebion yn gorfforol ac na all ddefnyddio prosesydd geiriau

- lle mae gan y dysgwr nam echddygol neu lle mae ysgrifennu yn rhywbeth anghysurus yn gorfforol neu'n feddyliol
- lle mae'r dysgwr yn ysgrifennu'n araf dros ben.

Lle defnyddir ysgrifennydd, dylid rhoi nodyn i'r perwyl hwn ar bapur(au) y dysgwr.

Darllenwyr

Yn y **Prawf Rhifedd (Rhesymu)**, gellir defnyddio darllenwyr yn unol â'r canllawiau ar weinyddu'r prawf a ddarperir ar y cyd â'r profion.

Yn y **Profion Darllen**, dim ond cymorth i ddysgwr ddarllen cyfarwyddiadau cyffredinol a dod o hyd i dudalennau y cyfeirir atynt yn y cwestiynau y gall darllenwyr ei roi. Ni ddylid rhoi unrhyw gymorth arall i ddarllen y testun na'r cwestiynau.

Cymhorthion mecanyddol a/neu dechnolegol

Gall dysgwyr ddefnyddio eu cymhorthion mecanyddol neu dechnolegol yn y profion os cânt eu defnyddio fel arfer yn yr ystafell ddosbarth, ac ar yr amod nad yw'r rhain yn lleihau lefel y gofynion yn y profion. Ni chaniateir i ddysgwyr ddefnyddio meddalwedd darllen sgrin na rhaglen gwirio sillafu yn y **Prawf Darllen**; o dan yr un egwyddor, yn y **Prawf Rhifedd (Rhesymu)**, ni chaniateir defnyddio cymhorthion cyfrif.

Amser ychwanegol

Gall rhai dysgwyr gael amser ychwanegol lle mae hyn o ganlyniad i'r papurau wedi'u haddasu y bwriedir iddynt eu defnyddio neu'r hyn sy'n digwydd fel arfer yn yr ystafell ddosbarth.

Gall dysgwyr sy'n defnyddio fersiynau Braille neu brint bras o'r profion gael hyd at 100 y cant o amser ychwanegol, yn ôl disgrisiwn yr ysgol.

Gall dysgwyr nad ydynt yn defnyddio'r fersiynau Braille na phrint bras o'r profion gael yr amser ychwanegol a bennir ar gyfer eu gwaith arferol yn yr ystafell ddosbarth, hyd at 100 y cant. Er enghraifft, os bydd dysgwr yn cael 25 y cant o amser ychwanegol fel arfer i gwblhau ei waith yn y dosbarth, yna gall gael 25 y cant o amser ychwanegol yn y prawf. Byddai hyn yn cynnwys dysgwyr megis y rhai sy'n cael anawsterau iaith neu sydd â nam ar y clyw sy'n arwain at yr angen am amser prosesu ychwanegol. Dylai fod gan ysgolion dystiolaeth y caniateir i ddysgwyr gael amser ychwanegol fel arfer er mwyn caniatáu hynny yn y profion. **Ni chaniateir i unrhyw ddysgwyr eraill gael amser ychwanegol ar gyfer y profion.**

Rhannu profion yn adrannau a rhoi seibiannau gorffwys lle mae dysgwyr yn cael anhawster canolbwyntio neu'n blino

Efallai y bydd gan rai dysgwyr AAA sy'n golygu eu bod yn cael anhawster canolbwyntio neu sy'n peri iddynt flino oherwydd problem iechyd neu anhawster i brosesu gwybodaeth, e.e. dysgwyr sydd â nam ar y clyw. Mewn achosion o'r fath, gellir rhannu'r profion yn adrannau cydlynol ('wedi'u talpio') fel y byddent i ddysgwyr iau, neu gellir stopio'r cloc er mwyn caniatáu seibiannau gorffwys. Os oes angen, gellir gwneud hyn ar y cyd â rhoi 'amser ychwanegol' fel y'i trafodir yn flaenorol.

Defnyddio ysgogwyr ar gyfer dysgwyr sydd â heriau difrifol o ran canolbwyntio

Gall dysgwyr sydd â heriau difrifol o ran canolbwyntio gael cymorth ysgogwr lle y cânt eu defnyddio fel arfer yn yr ystafell ddosbarth. Lle defnyddir ysgogwr, dylid cynnal y prawf mewn ystafell ar wahân. Gall yr ysgogwr ond tynnu sylw'r dysgwr nôl at y prawf; ni ellir rhoi cymorth nac arweiniad ynghlŷn â sut i sefyll y prawf.

Defnyddio ystafelloedd ar wahân ar gyfer cymorth un i un

Dylid defnyddio ystafelloedd ar wahân i ddysgwyr y mae eu AAA yn cyfiawnhau hyn, a hefyd mewn achosion lle mae risg y bydd natur y cymorth a roddir i ddysgwr yn amharu ar ddysgwyr eraill sy'n sefyll y prawf neu'n rhoi mantais iddynt.

Ystyriaethau amgylcheddol ac ystyriaethau cyflwyno sy'n berthnasol i ddysgwyr ag AAA

Lle mae ysgolion yn gweinyddu'r profion i ddysgwyr ag AAA, yn enwedig y rhai sydd â nam ar y clyw neu sydd ar y sbectwm awtistig, mae'n bwysig iawn bod y profion yn cael eu gweinyddu mewn ystafell lle mae'r acwstig yn dda, er mwyn eu helpu i ddeall y cyfarwyddiadau. Efallai y bydd angen amser prosesu ychwanegol ar ddysgwyr o'r fath hefyd er mwyn deall a chofio'r cyfarwyddiadau hyn; dylai gweinyddwyr y prawf gadarnhau eu bod wedi deall y gofynion cyn cynnal y prawf.

Ystyriaethau ychwanegol i ddysgwyr sy'n cael cymorth iaith arwyddion

Gall dysgwyr sy'n defnyddio iaith arwyddion er mwyn astudio'r cwricwlwm gael cymorth iaith arwyddion yn y profion. Ar gyfer y profion darllen, gellir arwyddo'r holl gyfarwyddiadau a'r cwestiynau ymarfer er mwyn sicrhau bod y dysgwr yn deall y gweithdrefnau. Gan mai asesu sgiliau darllen yw diben y profion darllen, ni ellir arwyddo'r cwestiynau na'r testunau. Bydd y dysgwr yn ysgrifennu ei ymatebion ei hun fel arfer; os defnyddir ysgrifennydd, ni all ymatebion y dysgwr gael eu cywiro yn y trawsgrifiad o dan unrhyw amgylchiadau. Mewn Profion Rhifedd (Rhesymu), gall y prawf wedi'i gwblhau gael ei arwyddo/ei gyfleu i'r dysgwr. Gall y dysgwr arwyddo ei ymatebion i'w trawsgrifio gan y cyfathrebwr. Ni ddylai dysgwyr fod mewn sefyllfa i weld ymatebion wedi'u harwyddo dysgwyr eraill.

Cymorth i ddysgwyr sy'n cael anhawster cymryd rhan yn y profion neu sy'n teimlo'n ofidus

Mae'n arfer da caniatáu i ddysgwyr sy'n debygol o orffen y profion yn gynnwys ddod â llyfr neu ddarn o waith addas i lenwi eu hamser tra bod gweddill y dosbarth neu'r grŵp prawf yn gorffen sesiwn y prawf.

Os oes dysgwr wedi cael ei gofrestru ar gyfer y profion ac, er ei fod wedi cael ei baratoi a'i gefnogi'n briodol, a'i fod yn dechrau mynd yn ofidus, yna dylai'r ymarferwyr sy'n gweinyddu'r profion ei gefnogi yn yr un ffordd ag y byddent yn ei wneud pe bai wedi cynhyrfu ynghylch darn o waith yn yr ystafell ddosbarth. Gallai hyn gynnwys caniatáu iddo aildechrau sefyll y prawf yn ddiweddarach yn ystod cyfnod y prawf, os yw hynny'n briodol.

Iaith y profion ac iaith ymateb dysgwyr

Mae Profion **Darllen** Cymraeg a Saesneg wedi'u cynllunio i brofi gallu dysgwyr i ddarllen yn Gymraeg ac yn Saesneg. Mae'n rhaid i'r prawf gael ei gynnal yn Gymraeg neu yn Saesneg ac mae'n rhaid i ddysgwyr ymateb yn Gymraeg neu yn Saesneg, fel y bo'n briodol.

O ran **rhifedd (rhesymu)**, mae'r profion wedi'u cynllunio i brofi sgiliau, gwybodaeth a dealltwriaeth rifyddol dysgwyr. Gall athrawon a/neu staff cymorth gyfieithu'r prawf neu ymatebion dysgwyr.

Cyfieithu cyfarwyddiadau ar gyfer Profion Darllen

Caniateir i'r cyfarwyddiadau cyffredinol ar gyfer y Prawf Darllen gael eu cyfieithu. Gellir gwneud hyn yn ysgrifenedig, ymlaen llaw, neu gan ddarllenwydd/cyfieithydd a ddarperir at y diben hwnnw. Ni chaniateir i ddarllenwyr/ cyfieithwyr gyfieithu'r testunau na'r cwestiynau cysylltiedig, na rhoi cymorth i'w dehongli.

Cyfieithu papurau Profion Rhifedd

Gall ysgolion gyfieithu papurau cyfan Profion Rhifedd i ddysgwyr sy'n dysgu Cymraeg fel iaith ychwanegol a dysgwyr sy'n dysgu Saesneg fel iaith ychwanegol ac i'r rhai y mae eu gwaith yn cael ei gyfieithu'n rheolaidd. Fodd bynnag, mae'n rhaid bod y defnydd o gyfieithiadau ysgrifenedig neu lafar i ddysgwyr sy'n dysgu Cymraeg neu Saesneg fel iaith ychwanegol fod yn rhywbeth sy'n digwydd fel arfer yn yr ystafell ddosbarth. Mae'n rhaid bod ysgolion yn gallu cyfiawnhau'r penderfyniad i roi cyfieithiad, drwy gyfeirio at dystiolaeth er mwyn dangos bod adnoddau'n cael eu neilltuo'n rheolaidd i roi'r cymorth hwn. Os rhoddir cyfieithiadau ar lafar, mae'n rhaid dilyn y canllawiau ar weinyddu profion. Penaethiaid sy'n gyfrifol am wneud trefniadau i sicrhau ansawdd unrhyw gyfieithiadau. Nid argymhellir defnyddio gwasanaethau cyfieithu am ddim ar y we.

Dylai'r rhai sy'n gweinyddu'r profion hefyd gofio na fydd dysgwyr sy'n dysgu Cymraeg neu Saesneg fel iaith ychwanegol, neu ddysgwyr sy'n defnyddio iaith Arwyddion Prydain neu ddull cyfathrebu arall â chymorth arwyddo, yn gyfarwydd o bosibl â holl eirfa'r pwnc neu dermau technegol yn eu dewis iaith.

Cymhorthion mecanyddol a thechnolegol a chymorth arall i ddysgwyr sy'n dysgu Cymraeg/Saesneg fel iaith ychwanegol

Gall dysgwyr sy'n dysgu Cymraeg neu Saesneg fel iaith ychwanegol ddefnyddio geiriaduron a chyfieithwyr electronig, lle mae hyn yn digwydd fel arfer yn yr ystafell ddosbarth, mewn perthynas â'r Profion Rhifedd (Rhesymu) yn unig. Ni chaniateir defnyddio geiriaduron na chyfieithwyr electronig yn y Profion Darllen, ac eithrio o dan amgylchiadau eithriadol er mwyn helpu dysgwyr i ddeall y cyfarwyddiadau cyffredinol.

Cofrestru dysgwyr ar gyfer profion heblaw'r rhai ar gyfer eu grŵp blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol

Efallai y bydd rhai dysgwyr sydd ag AAA sylweddol a fyddai'n cael eu datgymhwyso rhag un neu fwy o'r profion ar gyfer eu grŵp blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol yn gallu cofrestru rhywfaint o gyrhaeddiad yn erbyn y profion os byddant yn sefyll y Prawf Darllen neu'r Prawf Rhifedd (Rhesymu) ar gyfer y grŵp blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol sy'n cyfateb orau i'w cyrhaeddiad yn erbyn y disgwyliadau blynyddol a nodir yn y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol. Gall y profion ddarparu gwybodaeth ddiagnostig werthfawr; fodd bynnag, ni ellir cynnwys canlyniadau profion i ddysgwr sy'n sefyll prawf 'blwyddyn wahanol' yn yr wybodaeth a gyflwynir yn ffurfiol gan yr ysgol fel rhan o broses Casglu Data Profion Cenedlaethol Cymru a dylid ei farcio'n 'D' (wedi'i ddatgymhwyso) at y diben hwn.

Bydd ysgolion yn gallu cyfrifo mesur cynnydd safonol ar gyfer y dysgwyr hyn drwy ddefnyddio'r tablau parod a gyhoeddir ar wefan Dysgu Cymru er mwyn rhoi adroddiad i rieni/gofalwyr. Dylai penderfyniad o'r fath gael ei wneud yng ngoleuni'r cyngor a roddir gan yr awdurdod lleol perthnasol a'i gofnodi cyn i becynnau'r profion gael eu dosbarthu.

Mae'n rhaid i ddysgwyr sy'n gweithio uwchlaw lefel eu blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol sefyll y prawf ar gyfer eu grŵp blwyddyn cywir er mwyn i ddata cywir gael eu cyflwyno ar gyfer y grŵp blwyddyn hwnnw. Ni chaniateir i ddysgwyr sefyll y profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol ar gyfer grŵp blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol uwch.

Caniateir i ysgolion weinyddu profion 'blwyddyn wahanol' i ddysgwyr penodol at ddibenion ffurfiannol; dim ond y tu allan i gylch y Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol y gellir gwneud hyn ac **ni ellir** cynnwys y canlyniadau gyda'r data a gyflwynir gan ysgolion fel rhan o broses Casglu Data Profion Cenedlaethol Cymru.

Profion wedi'u haddasu

Beth yw'r profion wedi'u haddasu?

Mae profion wedi'u haddasu ar gael i helpu dysgwyr sydd â nam ar y golwg neu ddysgwyr sydd **fel arfer yn defnyddio print bras fel rhan o'r hyn sy'n digwydd fel arfer yn yr ystafell ddosbarth**. Ceir canllawiau hefyd i helpu'r rhai sy'n gweinyddu'r profion wedi'u haddasu i ddysgwyr sydd â nam ar y clyw neu sy'n defnyddio iaith arwyddion.

Mae'r profion wedi'u haddasu canlynol ar gael:

- **Braille** – Braille gradd 2. Gellir darparu diagramau naill ai ar ffurf thermoffurf ar blastig neu blastig ystwyth neu ar bapur chwyddo
- **profion print bras wedi'u haddasu** – maint B4, ffont 18 pwynt, mewn du a gwyn
- **print chwyddedig** – maint B4, ffont 14 pwynt, mewn du a gwyn.

Dylai ysgolion nodi y gall cwestiynau yn y papurau wedi'u haddasu fod yn wahanol i'r rhai yn y papurau safonol.

Beth yw papurau prawf print bras wedi'u haddasu a pha ddysgwyr y bydd eu hangen arnynt?

Efallai y bydd dysgwyr sydd â nam difrifol ar y golwg neu sydd ag anghenion sylweddol eraill, megis syndrom Asperger, awtistiaeth neu ddyslecsia, yn cael budd o ddefnyddio fersiynau print bras wedi'u haddasu o'r profion. Fodd bynnag, dim ond os yw dysgwyr yn gyfarwydd â deunyddiau wedi'u haddasu fel rhan o'r hyn sy'n digwydd fel arfer yn yr ystafell ddosbarth y bydd fformat print bras wedi'i addasu yn addas. Defnyddir maint ffont 18 pwynt, mae'r diagramau wedi'u symleiddio neu wedi'u hepgor, ac maent ond wedi'u hargraffu mewn du a gwyn ar bapur B4 ac wedi'i rhwymo â gwrifren grib. Mae papur B4 yn mesur 364mm gan 257mm. Ar gyfer Blynyddoedd 2 a 3, cynhyrchir papurau print bras wedi'u haddasu ar bapur A4.

Beth yw papurau prawf print chwyddedig a pha ddysgwyr y bydd eu hangen arnynt?

Efallai y bydd angen papurau prawf print chwyddedig ar ddysgwyr sydd â nam ar y golwg neu fathau eraill o AAA, os mai dyna'r ffordd y cyflwynir eu deunyddiau yn yr ystafell ddosbarth fel arfer. Mae papurau prawf print chwyddedig yn gopi chwyddedig union o bapurau prawf safonol a bwriedir iddynt ddangos y profion fel pe baent wedi'u chwyddo ar lungopiwr. Defnyddir maint ffont tua 14 pwynt, ac maent wedi'u hargraffu mewn du a gwyn ar bapur B4 fel arfer, wedi'u rhwymo â gwifren grib. Mae papur B4 yn mesur 364mm gan 257mm. O dan amgylchiadau eithriadol, gall rhai deunyddiau prawf print chwyddedig ar gyfer y Profion Rhifedd (Rhesymu) gael eu cynhyrchu'n gyfan gwbl neu'n rhannol mewn lliw, yn dibynnu ar gynnwys y prawf.

Mae profion print chwyddedig ar gael i ddysgwyr ym Mlynnyddoedd 4 i 9.

Am resymau sy'n ymwneud â gallu dysgwyr i ymdopi â'r papurau, dylai dysgwyr ym Mlynnyddoedd 2 a 3 y mae angen profion print chwyddedig arnynt ddefnyddio'r profion print bras wedi'u haddasu.

Pam mae fersiynau print chwyddedig mewn du a gwyn fel arfer yn hytrach nag mewn lliw?

Er y gall nifer sylweddol o ddysgwyr sydd â nam ar y golwg ymdopi â phrint du ar bapur gwyn, ni all pob un ymdopi â lliw.

Caiff y profion eu cynhyrchu mewn du a gwyn fel arfer er mwyn galluogi cynifer o ddysgwyr â phosibl i sefyll y profion yn annibynnol. Os gall dysgwyr ymdopi â lliw, gellir chwyddo'r darluniau lliw yn y fersiynau safonol o'r Profion Darllen ar lungopiwr lliw a'u mewnosod yn y llyfrynau print bras wedi'u haddasu neu'r llyfrynau print chwyddedig.

Caiff rhai llyfrynau print chwyddedig i ddysgwyr ar gyfer y Prawf Rhifedd (Rhesymu) eu cynhyrchu mewn lliw llawn. Gall hyn achosi anawsterau mynediad i unrhyw ddysgwr sydd fel arfer yn defnyddio deunyddiau a gynhyrchir mewn du a gwyn yn unig. Dylai ysgolion gysylltu â'r Llinell Gymorth Archebu Profion er mwyn trafod a fyddai papurau prawf print bras wedi'u haddasu yn fwy addas at anghenion dysgwyr o'r fath.

Pam mae profion print chwyddedig a phroffion print bras wedi'u haddasu yn cael eu hargraffu ar bapur B4?

Mae'n rhaid i bapurau prawf print chwyddedig fod ar bapur sy'n fwy nag A4 am eu bod yn ffurf chwyddedig ar y papurau safonol. Yn yr un modd, mae profion print bras wedi'u haddasu ar bapur mwy o faint er mwyn cael lle ar gyfer y diagramau wedi'u haddasu a ffont mwy o faint. Am resymau sy'n ymwneud â gallu dysgwyr i ymdopi â'r papurau, nid yw'n beth dymunol defnyddio papur A3, felly defnyddir B4 am ei fod yn llai nag A3 ond yn fwy nag A4.

A allwn archebu dwy fersiwn wahanol o'r profion i un dysgwr?

Gallwch archebu dwy fersiwn o'r un prawf i un dysgwr os yw ei ddeunydd arferol yn yr ystafell ddosbarth yn gymysgedd o fformatau. Fodd bynnag, mae angen cymryd gofal mawr, gan ei bod yn bosibl bod y deunyddiau wedi cael eu haddasu'n wahanol ym mhob fformat. Dylai gweinyddwyr y prawf nodi ei bod yn bosibl bod cynllun marcio un fersiwn ychydig yn wahanol i'r llall. Felly, bydd angen cymryd gofal wrth

weinyddu a marcio'r profion lle mae dysgwr wedi defnyddio dau fformat gwahanol. Cyn y prawf, dylech edrych ar y ddwy fersiwn a phenderfynu pa fersiwn fyddai'n adlewyrchu'r arfer yn yr ystafell ddosbarth orau. Ni ddylech geisio cyfuno'r fersiynau gwahanol o gwestiynau unigol, e.e. cwestiwn safonol â chwestiwn print bras wedi'i addasu neu gwestiwn Braille â chwestiwn print bras wedi'i addasu. Ni ddylech ychwaith geisio cyfuno llyfrynnau darllen a llyfrynnau cwestiynau, e.e. llyfryn darllen safonol â llyfryn cwestiynau print bras wedi'i addasu, neu lyfryn darllen Braille â llyfryn cwestiynau print bras wedi'i addasu. Yn y Prawf Rhifedd (Rhesymu), mae'n bwysig bod yr un fersiwn yn cael ei defnyddio ar gyfer sgript yr athro a llyfryn y dysgwr. Mae'n bwysig na chaniateir defnyddio'r sgriptiau na'r cyflwyniadau sleidiau i athrawon a ddarperir ar y cyd â'r deunyddiau ysgogi yn y prif Brofion Rhifedd Cenedlaethol (Rhesymu) i ddysgwyr sy'n defnyddio deunyddiau prawf print bras neu Braille wedi'u haddasu. Caiff sgriptiau a deunyddiau ysgogi wedi'u haddasu eu cynnwys yn y *Nodiadau i athrawon* a ddarperir gyda'r profion wedi'u haddasu.

Pryd y gallwn agor y deunyddiau wedi'u haddasu?

O dan amgylchiadau eithriadol, efallai y bydd angen i athro weld deunyddiau'r prawf wedi'u haddasu er mwyn ystyried a oes angen addasiadau i wneud eitemau penodol o'r prawf yn addas i ddysgwyr unigol. Gall addasiadau o'r fath gynnwys troi Braille yn Braille gradd 1, neu chwyddo papurau prawf ymhellach, neu eu copïo ar bapur lliw. O dan amgylchiadau o'r fath, mae'n rhaid sicrhau cyfrinachedd a diogelwch deunyddiau'r prawf bob amser.

Am y rhesymau hyn, gellir agor deunyddiau prawf wedi'u haddasu ar ôl eu derbyn neu hyd at bum diwrnod cyn dyddiad y prawf.

Faint o amser ychwanegol y gellir ei roi i ddysgwr sy'n defnyddio profion wedi'u haddasu?

Mae'r un trefniadau sy'n gymwys i ddysgwyr sy'n sefyll y profion safonol yn gymwys i'r rhai sy'n sefyll y profion wedi'u haddasu. Gall dysgwyr sy'n defnyddio fersiynau Braille neu brint bras o'r profion gael hyd at 100 y cant o amser ychwanegol, yn ôl disgrisiwn yr ysgol. Gall dysgwyr sy'n defnyddio'r fersiynau print chwyddedig o'r profion gael yr amser ychwanegol a bennir ar gyfer eu gwaith arferol yn yr ystafell ddosbarth, hyd at 100 y cant. Er enghraifft, os bydd dysgwr yn cael 25 y cant o amser ychwanegol fel arfer i gwblhau ei waith yn y dosbarth, yna gall gael 25 y cant o amser ychwanegol yn y prawf. Dylai fod gan ysgolion dystiolaeth bod dysgwyr yn cael amser ychwanegol fel arfer er mwyn caniatáu hyn yn y profion.

A yw'r profion ar gael ar bapur lliw i ddysgwyr sydd â dyslecsia, neu mewn fformatau eraill?

Dim ond mewn fersiynau Braille, print bras wedi'u haddasu neu brint chwyddedig y mae profion wedi'u haddasu ar gael. Mae'r fersiynau print bras wedi'u haddasu a phrint chwyddedig ond ar gael mewn print du ar bapur gwyn. Fel y nodir o dan 'Trefniadau mynediad' ar dudalen 44, os oes gan ysgolion ddysgwyr y mae angen y profion mewn fformatau eraill arnynt, gall ysgolion addasu'r profion yn unol ag anghenion unigol eu dysgwyr. Gall hyn olygu llungopi'r profion ar bapur lliw, neu chwyddo unrhyw fformat o'r prawf i faint penodol.

Gellir hefyd ddefnyddio troshaenau lliw neu lensys hidlo lliw yn achos dysgwyr sydd â dyslecsia os mai dyna'r hyn a ddefnyddir fel arfer yn yr ystafell ddosbarth. Mae rhai deunyddiau prawf safonol, megis llyfrynnau dysgwyr ar gyfer y Profion Rhifedd

(Rhesymu), a rhai llyfrynnau print chwyddedig i ddysgwyr ar gyfer y Profion Rhifedd (Rhesymu), yn cael eu cynhyrchu mewn lliw llawn. Gall hyn achosi anawsterau i unrhyw ddysgwr sydd fel arfer yn defnyddio deunyddiau sydd wedi'u cynhyrchu mewn graddlwyd. Dylai ysgolion gysylltu â'r Llinell Gymorth Archebu Profion er mwyn trafod a fyddai papurau prawf print bras wedi'u haddasu yn fwy addas at anghenion dysgwyr o'r fath.

A all yr ysgol wneud ei haddasiadau ei hun neu addasiadau pellach i'r profion?

Mewn achosion eithriadol, os nad yw'r profion wedi'u haddasu sydd ar gael yn diwallu anghenion dysgwr penodol, gall ysgolion addasu'r profion yn unol ag anghenion dysgwyr unigol.

Dylai ysgolion astudio'r *Nodiadau i athrawon* a ddarperir ar y cyd â'r profion wedi'u haddasu i gael canllawiau penodol ar addasu cwestiynau ymhellach. Gallant hefyd gysylltu â'r Llinell Gymorth Archebu Profion am gyngor. Fodd bynnag, dylai ysgolion fod yn ofalus iawn lle cyfeirir at dudalennau eraill yn y profion, neu lle mae diagramau wedi cael eu lluniadu wrth raddfa.

Mae'n hanfodol na ddylai unrhyw addasiadau a wneir newid cynnwys y cwestiwn neu, yn anfwriadol, roi mantais i'r dysgwr neu ei roi o dan anfantais. Mae'n hollbwysig na chaiff cynnwys cwestiynau ei newid fel rhan o addasiadau'r ysgol ei hun/addasiadau pellach.

Beth yw fformat y profion Braille?

Caiff y profion Braille eu cynhyrchu mewn Braille Saesneg Unedig wedi'i gontractio'n llawn neu/a Braille Cymraeg. Dylai'r fersiwn a ddewisir gyfateb i'r hyn a ddarperir fel arall yn yr ystafell ddsbarth ar gyfer y dysgwr. Bydd y testun ar un ochr o'r dudalen ac yn foglynnog a defnyddir priflythrennau Braille. Os na fydd y fformat hwn yn addas ar gyfer dysgwr unigol, caiff ysgolion gynhyrchu'r profion mewn math arall o Braille sy'n diwallu anghenion unrhyw ddysgwr unigol.

Gall dysgwyr ddarllen mewn Braille ac ymateb mewn print, ac fel arall os mai dyna'r hyn sy'n digwydd fel arfer yn yr ystafell ddsbarth.

Sut y byddaf yn archebu profion wedi'u haddasu?

Gallwch archebu pob math o brofion wedi'u haddasu drwy'r System Archebu Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol yn archebuprofion.profioncenedlaethol.cymru ar yr un pryd ag yr archebwch yr holl brofion eraill.

Cyfeiriwch at dudalen 5 o'r canllawiau hyn i gael rhagor o wybodaeth.

Caiff profion wedi'u haddasu eu dosbarthu i'r ysgol ar wahân.

Sut y byddaf yn marcio'r profion wedi'u haddasu?

Er mwyn marcio fersiynau Braille a fersiynau print bras wedi'u haddasu, defnyddiwch y cynllun marcio wedi'i addasu ochr yn ochr â'r cynllun marcio safonol. Mae'r cynllun marcio wedi'i addasu yn rhoi manylion ynglŷn â sut i farcio cwestiynau a addaswyd ac na ellir cymhwyso'r cynllun marcio safonol atynt mwyach. Dylid marcio pob cwestiwn arall yn unol â'r cynllun marcio safonol.

Atodiad 6: Addasiadau i asesiadau personol

Mae'r asesiadau wedi cael eu cynllunio gan gadw mynediad dysgwyr mewn cof; disgwylir y bydd bron bob dysgwr yn gallu eu sefyll heb drefniadau arbennig. Fodd bynnag, lle bydd angen fersiynau hygyrch mae'r asesiadau wedi cael eu llunio i ddiwallu'r amrywiaeth ehangaf posibl o anghenion mynediad, gan weithio gydag amrywiaeth eang o dechnolegau mynediad a ddefnyddir yn gyffredin a threfniadau mynediad arferol. Lle y bo modd, dylai dysgwyr gael cymorth i sefyll yr asesiadau yn yr un modd ag y maent yn cael cymorth i weithio ar gyfrifiadur yn yr ystafell ddosbarth o ddydd i ddydd.

Trefniadau mynediad

Seibiannau gorffwys a'r amser a ganiateir

Nid oes gan yr asesiadau personol hyd penodedig na nifer penodedig o gwestiynau (ond mae uchafswm nifer o gwestiynau): mae'r system asesu yn stopio pan fydd yr asesiad wedi gwneud penderfyniad dibynadwy ynglŷn â gallu'r dysgwr. Mae'r Asesiadau Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) yn para rhwng 20 a 40 munud fel arfer (yn dibynnu ar ba mor gyflym y mae'r dysgwr yn gweithio) ac yn cynnwys tua 30 o gwestiynau.

Gellir rhoi seibiannau gorffwys i ddysgwyr o unrhyw oedran. Os credir y bydd angen seibiant ar ddysgwyr er mwyn iddynt berfformio hyd eithaf eu gallu, gellir gwneud hyn drwy oedi'r asesiad ar wefan yr asesiadau. Gall y dysgwr allgofnodi ac yna fewngofnodi eto er mwyn ailddechrau'r asesiad ar y pwynt y gadawodd yr asesiad. Mae'n bwysig bod yr asesiad yn cael ei oedi yn ystod y seibiant hwn neu bydd y dysgwr o bosibl yn gallu cael mynediad ato o ddyfais arall. Mae'n rhaid i'r asesiad gael ei gwblhau ar yr un diwrnod ag y dechreuodd. Caiff unrhyw asesiad nas cwblhawyd ei gyflwyno'n awtomatig am 6p.m. ar y diwrnod y cafodd ei drefnu.

Nid oes gan asesiadau hyd penodedig, felly caiff dysgwyr gymaint o amser ag sydd ei angen arnynt i'w cwblhau; gall yr aelod o staff benderfynu faint o amser i'w roi i'r dysgwr gwblhau'r asesiad yn seiliedig ar ymarfer yr ystafell ddosbarth a lles y dysgwr. Dylai'r aelod o staff sy'n hwyluso'r asesiadau annog dysgwyr i symud ymlaen drwy'r cwestiynau, yn hytrach na threulio gormod o amser ar gwestiynau na allant eu hateb. Os oes angen, gellir stopio'r asesiad, ei ganslo a'i aildrefnu ar ddiwrnod arall.

Fersiynau chwyddedig

Mae'r asesiadau personol wedi cael eu cynllunio i weithio gyda'r offer chwyddo sydd ar gael mewn dyfeisiau i ddysgwyr (e.e. Windows Magnifier, neu ddefnyddio swyddogaeth chwyddo'r porwr). Dylai'r rhain gael eu defnyddio yn yr un ffordd ag y mae'r dysgwr yn eu defnyddio fel arfer yn yr ystafell ddosbarth. Wrth ddefnyddio fersiwn chwyddedig bydd angen mwy o sgrolio fwy na thebyg ac efallai y bydd angen cymorth ar y dysgwr gyda hynny (hynny yw, wrth ddefnyddio swyddogaeth chwyddo'r porwr; mae Windows Magnifer yn sgrolio'n awtomatig os defnyddir llygoden i we-lywio). Mae'r asesiadau wedi cael eu cynllunio er mwyn nodi pan fydd angen sgrolio.

Newid lliw a chyferbyniad

Wrth drefnu asesiad i ddysgwr, mae'n bosibl dewis o blith nifer o opsiynau gwahanol o ran lliw a chyferbyniad.

Gall aelod o staff gymhwyso'r opsiynau o ran lliw a chyferbyniad wrth drefnu'r asesiadau ar wefan yr asesiadau. Dylai'r lliw a'r chyferbyniad a ddewisir fod yn unol â'r hyn y mae'r dysgwr yn ei ddefnyddio bob dydd yn yr ystafell ddosbarth.

Os nad yw'r trefniant hwn yn addas ar gyfer y dysgwr, yna gellir defnyddio droshaenau lliw ar sgrin y cyfrifiadur neu'r gliniadur (ond nid ar ddyfais llechen) neu gall y dysgwr ddefnyddio lensys hidlo lliw. Unwaith eto, dylai'r hyn a ddewisir adlewyrchu'r hyn a ddefnyddir fel arfer yn yr ystafell ddosbarth i'r dysgwr.

Defnyddio darllenwyr sgrin

Mae'r asesiadau personol wedi cael eu cynllunio i fod yn gydnaws â darllenwyr sgrin penodedig ac mae wedi cael eu profi â darllenydd sgrin JAWS (Job Access With Speech). Mae testun amgen wedi cael ei ychwanegu at y delweddau lle y bo hyn yn briodol.

Dylid defnyddio darllenydd sgrin yn unol â'r hyn y mae'r dysgwr yn ei wneud fel arfer yn yr ystafell ddosbarth.

Defnyddio diagramau cyffyrddadwy

Mae nifer fach o'r cwestiynau yn yr Asesiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) yn gofyn am ddefnyddio diagramau cyffyrddadwy. Bu angen cynnwys y rhain er mwyn sicrhau y cwmpeisir y cwricwlwm i ddysgwyr sy'n defnyddio darllenwyr sgrin neu y mae eu hathro neu oedolyn arall yn darllen yr asesiadau yn uchel iddynt. Dylai'r llyfryn o ddiagramau cyffyrddadwy fod ar gael i'r dysgwr pan fydd yn sefyll yr asesiad. Dim ond os bydd y system yn dewis un o'r cwestiynau sy'n gofyn am ddiagram y bydd angen i'r dysgwr ddefnyddio'r llyfryn. Os bydd hyn yn digwydd, efallai y bydd angen cymorth ar y dysgwr i ddod o hyd i'r diagram cywir.

Gellir cael copïau o'r llyfryn o ddiagramau cyffyrddadwy drwy gysylltu â Desg Gymorth yr Asesiadau ar 029 2026 5099 neu cymorth@asesiadaupersonol.cymru.

Defnyddio iaith arwyddion

Nid yw fersiynau o'r asesiadau sy'n defnyddio iaith arwyddion ar gael oherwydd yr amrywiaeth eang o ieithoedd arwyddion a ddefnyddir yn gyffredin mewn ysgolion. Gellir defnyddio cymorth iaith arwyddion arferol y dysgwr i arwyddo unrhyw destun i'r dysgwr. Gallwch arwyddo cwestiwn cyfan neu ran ohono a chofnodi ymatebion iaith arwyddion y dysgwr os yw'n briodol, ac os mai dyna'r hyn a wneir fel arfer yn yr ystafell ddosbarth.

Ysgrifenyddion

Gellir defnyddio ysgrifenyddion i ddysgwyr a fyddai'n cael y math hwn o gymorth yn yr ystafell ddosbarth fel arfer neu y mae angen ysgrifennydd arnynt o ganlyniad i nam diweddar. Dim ond o dan yr amgylchiadau canlynol y dylid defnyddio ysgrifennydd i roi cymorth i ddysgwr:

- lle mae'r dysgwr yn defnyddio Braille
- lle na all y dysgwr yn gorfforol ddefnyddio bysellfwrdd

- lle mae gan y dysgwr nam echddygol neu lle mae ysgrifennu yn rhywbeth anghysurus yn gorfforol neu'n feddyliol.

Darllenwyr

Gellir darllen unrhyw gwestiwn neu gyfarwyddyd yn yr Asesiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol) yn uchel i'r dysgwr.

Cofrestru dysgwyr ar gyfer asesiadau heblaw'r rhai ar gyfer eu grŵp blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol

Mae'r asesiadau wedi'u personoli, sy'n golygu y bydd y system asesu yn dewis cwestiwn i'w gyflwyno i ddysgwr yn seiliedig ar ei ymateb i'r cwestiwn blaenorol. Mae hyn yn golygu y bydd yr asesiad yn addasu at lefel gallu'r dysgwr.

Pennir y cwestiwn cyntaf mewn asesiad gan grŵp blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol presennol y dysgwr fel arfer. Mae'n bosibl i'r athro ddad-wneud anhawster y cwestiwn cychwynnol, a'i wneud yn haws na'r hyn a gyflwynir i ddysgwyr yn eu blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol fel arfer. Mae'r gallu i ddad-wneud ar gael i'r athro ar wefan yr asesiadau wrth drefnu asesiad i ddysgwr.

Noder, ar gyfer dysgwyr ym Mlwyddyn 2, y man cychwyn yw un o'r cwestiynau hawsaf yn y gronfa. Ar gyfer dysgwyr na allant ateb y cwestiynau hyn, efallai y bydd yn amhriodol bwrw ymlaen â'r asesiad personol. Dylai athrawon arfer eu barn broffesiynol ac ystyried y canllawiau ar ddatgymhwysu yn Atodiad 7.

Atodiad 7: Datgymhwysio

Er mwyn gallu olrhain cynnydd dysgwyr mewn sgiliau darllen a rhifedd, bydd hyd yn oed camau bach o gynnydd fel y'i mesurir gan y profion yn ystyrion. Felly, mae'n hollbwysig bod pob dysgwr sy'n gallu sefyll y profion yn cael gwneud hynny a chael cymorth i'w sefyll.

Fel rhan statudol o'r fframwaith asesu, mae'r Profion Cenedlaethol a'r asesiadau personol wedi cael eu cynllunio i'w gwneud yn bosibl i gynifer o ddysgwyr â phosibl eu sefyll ac mae disgwyliad y bydd bron bob dysgwr yn gwneud hynny. Er mwyn hwyluso hyn ac ymestyn nifer y dysgwyr sy'n gallu eu sefyll, mae amrywiaeth o drefniadau mynediad ar waith i roi cymorth i ddysgwyr ac mae cyfres o brofion wedi'u haddasu hefyd ar gael. Fodd bynnag, efallai y bydd nifer fach o ddysgwyr, a fydd yn eithriadau, nad ydynt yn gallu cymryd rhan er gwaethaf y trefniadau hyn. Mae cyfrifoldeb ar ysgolion i wneud trefniadau i nodi dysgwyr nad ydynt yn gallu gweithio ar lefel y profion, a'r rhai sy'n gweithio ar y lefel honno ond nad ydynt (i) yn gallu eu sefyll, neu (ii) sy'n gallu eu sefyll ond dim ond o dan anfantais fawr. Bwriedir i'r adran hon o'r canllawiau helpu ysgolion i nodi dysgwyr o'r fath a chyflawni'r cyfrifoldeb hwn.

Y pennaeth sy'n gyfrifol am benderfynu p'un a ddylai dysgwr sefyll y profion ai peidio. Wrth wneud penderfyniad, mae'n rhaid i'r pennaeth:

- ystyried y canllawiau statudol hyn
- fod wedi ystyried p'un a fyddai unrhyw rai o'r trefniadau mynediad sydd ar gael yn helpu'r dysgwr i sefyll y profion
- fod wedi ceisio cymeradwyaeth gan ei gonsortiw rhanbarthol cyfrifol (gan roi tystiolaeth i ategu ei benderfyniad).

Yn wahanol i'r trefniadau blaenorol, nid oes angen i benaethiaid wneud cyfarwyddyd yn datgymhwysio'r cwricwlwm cenedlaethol er mwyn gwneud hyn. Fodd bynnag, mae'n rhaid i benaethiaid roi sylw i'r canllawiau statudol hyn ac ystyried p'un a fyddai unrhyw rai o'r trefniadau mynediad yn helpu'r dysgwr i sefyll y profion, ac mae'n rhaid eu bod wedi ceisio cymeradwyaeth gan eu consortiw rhanbarthol neu eu hawdurdod lleol cyfrifol gan roi tystiolaeth i ategu eu penderfyniad o leiaf un mis calendr cyn y bwriedir gweinyddu'r prawf. Caiff y defnydd o'r cyfleuster hwn ei fonitro ac efallai y bydd awdurdodau lleol yn ei herio os daw patrymau ymddangosiadol amhriodol o ddatgymhwysio yn dod i'r golwg – felly mae'n rhaid i dystiolaeth ategol gael ei chadw ar gyfer unrhyw benderfyniad.

Mae'n rhaid i bob penderfyniad ynghylch datgymhwysio gael ei wneud yn unigol, yn hytrach nag i gyd gyda'i gilydd, ac yn ôl teilyngdod yr achos. Ni chaiff dysgwr sy'n cael ei ddatgymhwysio rhag y Prawf Darllen ei ddatgymhwysio'n awtomatig rhag y Prawf Rhifedd (Rhesymu) neu fel arall ac, o ddatgymhwysio dysgwr rhag y Prawf Rhifedd (Rhesymu), ni ragdybir y caiff ei ddatgymhwysio rhag yr Asesiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol). Mae'n rhaid i bob achos gael ei ystyried yn ôl ei deilyngdod, yn dibynnu ar anghenion unigol y dysgwr hwnnw.

Ar gyfer yr Asesiad Personol Rhifedd Cenedlaethol (Gweithdrefnol), dylai penaeithiaid gadw rhestr o achosion o ddatgymhwysio i'w chyflwyno i'r consortia rhanbarthol (sy'n gweithredu ar ran awdurdodau lleol) ar ddiwedd y flwyddyn ysgol.

Dysgwyr na allant sefyll y profion hyd yn oed gydag addasiadau

Bydd anghenion dysgu ychwanegol neu anghenion eraill rhai dysgwyr yn ddigon sylweddol neu ddifrifol fel na fyddant, ym marn y pennaeth, yn gallu sefyll un neu fwy o'r profion, neu y byddant o dan anfantais fawr. Efallai y bydd y dysgwr yn dal o dan anfantais o'r fath hyd yn oed os gwneir defnydd llawn o'r profion wedi'u haddasu sydd ar gael yn ogystal â chymhwyso'r trefniadau mynediad sydd ar gael a gwneud addasiadau rhesymol.

Mae hyn yn debygol iawn o ddigwydd lle mae dysgwyr ag anawsterau dysgu difrifol neu anawsterau dysgu dwys a lluosog. Felly, gall penaethiaid benderfynu nad yw'n ofynnol i ddysgwyr o'r fath sefyll y profion.

Er mwyn penderfynu p'un a yw'n briodol datgymhwyso dysgwr o dan y maen prawf hwn ai peidio, dylai ysgolion ystyried p'un a yw dysgwyr yn gallu dangos unrhyw un o'r disgwyliadau a nodir yn y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol ar gyfer y grŵp blwyddyn cwricwlwm cenedlaethol y mae'r dysgwr ynddi neu, yn achos y Profion Rhifedd (Rhesymu), y disgwyliadau ar gyfer y cam neu'r cyfnod allweddol perthnasol, ai peidio. Os bernir na fydd dysgwyr yn gallu bodloni unrhyw un o'r disgwyliadau perthnasol yn y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd Cenedlaethol a'u bod yn gweithredu sawl blwyddyn islaw'r lefel briodol ar gyfer eu grŵp blwyddyn, yna efallai y bydd datgymhwyso yn briodol. Gellir cyfeirio'n briodol at bapurau Profion Darllen a Rhifedd Cenedlaethol y flwyddyn flaenorol i gael amcan o lefel her y papur neu'r papurau perthnasol.

Dysgwyr y mae adrannau perthnasol o'r cwricwlwm cenedlaethol wedi cael eu datgymhwyso mewn perthynas â nhw

Efallai fod rhai dysgwyr wedi cael datganiad AAA sydd (fel y darperir ar ei gyfer yn adran 113 o Ddeddf Addysg 2002) yn addasu neu'n datgymhwyso rhai agweddau ar y cwricwlwm cenedlaethol neu'r cwricwlwm cenedlaethol cyfan. Hefyd, o dan adrannau 113–116 o Ddeddf Addysg 2002, gall penaethiaid ddatgymhwyso'r cwricwlwm cenedlaethol dros dro i ddysgwr penodol os yw'n amhriodol, am y tro, gynnig y cwricwlwm cenedlaethol fel y mae'n gymwys i'r dysgwr ar y pryd. Lle mae datgymhwyso o'r fath yn cael effaith ar yr elfennau o'r cwricwlwm sy'n ymwneud â llythrennedd a/neu rifedd fel y byddai effaith andwyol ar allu'r dysgwr i sefyll y profion, gall y pennaeth benderfynu nad oes angen i'r dysgwr hwnnw sefyll y prawf neu'r profion.

Dysgwyr sy'n dod o systemau addysg gwahanol ac na ellir cadarnhau eu gallu i sefyll y profion

Os nad oes digon o amser i ysgol gadarnhau gallu dysgwr i sefyll y profion cyn i gylch y profion ddechrau, e.e. am ei fod wedi cyrraedd o system addysg wahanol yn ddiweddar, gall y pennaeth benderfynu nad oes angen i'r dysgwr hwnnw sefyll profion y flwyddyn honno. **Dim ond** i brofion y flwyddyn honno y bydd y ddarpariaeth hon yn gymwys.

Datgymhwyso mewn perthynas â dysgwyr sy'n dysgu Cymraeg/Saesneg fel iaith ychwanegol

Datgymhwyso mewn perthynas â dysgwyr sy'n dysgu Cymraeg/Saesneg fel iaith ychwanegol

Dim ond i nifer gymharol fach o ddysgwyr sy'n dysgu Cymraeg/Saesneg fel iaith ychwanegol y byddai datgymhwyso yn briodol. Dylai unrhyw benderfyniad ynglŷn â datgymhwyso mewn perthynas â dysgwyr sy'n dysgu Cymraeg/Saesneg fel iaith ychwanegol gael ei drafod ymlaen llaw â'r swyddog perthnasol yn y consortiwm rhanbarthol.

Mae'n rhaid i benaethiaid sy'n dewis yr opsiwn hwn fod yn barod i esbonio a chyfiawnhau eu penderfyniad i rieni/gofalwyr y dysgwr. Wrth wneud penderfyniad, mae'n rhaid i'r pennaeth wneud y canlynol:

- rhoi sylw i'r canllawiau statudol hyn
- ystyried p'un a fyddai unrhyw un o'r trefniadau mynediad yn helpu'r dysgwr i sefyll y profion
- ceisio cymeradwyaeth gan eu consortiwm rhanbarthol cyfrifol (gan roi tystiolaeth i ategu eu penderfyniad).

Dysgwyr sy'n newydd i system addysg Prydain

Ni ellir datgymhwyso 'dysgwyr o gyfundrefn addysg heb fod yn seiliedig ar y Gymraeg/Saesneg' rhag y profion am y rheswm hwn yn unig. Mae'r Profion Cenedlaethol at ddefnydd ffurfiannol ac felly mae'n rhaid i bob dysgwr sefyll y profion oni phenderfynir na allant eu sefyll, neu na all yr ysgol asesu eu gallu i wneud hynny, fel y'i hamlinellir eisoes. Mae'n rhaid i ganlyniadau dysgwyr gael eu cyflwyno yn y modd priodol fel rhan o broses Casglu Data Profion Cenedlaethol Cymru. Mae canlyniadau dysgwr sydd â statws 'dysgwr o gyfundrefn addysg heb fod yn seiliedig ar y Gymraeg/Saesneg' wedi'u cynnwys ystadegau ar lefel genedlaethol yn unig. Ni chaiff ystadegau cyfunol ar ysgolion ac awdurdodau lleol eu cyhoeddi mwyach ar gyfer y Profion Cenedlaethol.